

BAIXO CONTINUO I-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO CLAVE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2			Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Realización do baixo continuo de diferentes épocas e autores. Coñecemento e emprego dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamento e ornamentación empregadas. Realización de liñas de baixo continuo seguindo os diferentes criterios estilísticos e estéticos. Tratados da época. Lectura á vista.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos de outras disciplinas específicas do itinerario, tales como o repertorio para clave e os idiomas aplicados tamén relacionada de maneira propedéutica con contidos da disciplina de Música de cámara.
TRANSVERSAIS	T2, T3, T7, T9, T13, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22
ESPECÍFICAS	E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-------------	---------------------------

1. Interpretar a regra da oitava en todas las tonalidades correctamente	T2, T13, T10, T15 X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X15, X21, EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9
2. Desenvolver a capacidade de lectura de manuscritos e fac-similes	T2, T5, T13, T16 X1, X2, X3, X6, X11, X12, X13, X15, X22 EI1, EI2, EI4, EI5, EI7
3. Coñecer as diferenzas estilísticas e os tratados principais de baixo continuo para clave e a sua interpretación	T2, T5, T13, T14, T16 X1, X3, X11, X12, X13, X15, X21, X22 EI2, EI3, EI5, EI6
4. Practicar a ornamentación e a improvisación no baixo continuo	T9, T10, T13, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10
5. Desenvolver a lectura á vista de baixos e pezas escritas co acompañamento de baixo continuo	T2, T3, T7, T13 X2, X3, X6, X8, X13, X22 EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Regra da oitava en todas las tonalidades e posicións	TODAS
Dandrieu	Estudo progresivo das táboas (libro completo)	TODAS
M. Corrette e outros	Exercicios á primeira vista	TODAS
Estilo italiano	Práctica do estilo "pieno"	TODAS
BC alemán	Cifrados e características	TODAS
BC francés	Cifrados e estilo	TODAS
Improvisación histórica	Improvisación de variacións rítmico-melódicas sobre danzas de ciaccona, folia, romanesca, pasacaille, passamezzo antico e outros. Partimenti.	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico- prácticas .Proposta de lectura de varios tratados en diversos idiomas. Supervisión da información teórica aportada polo alumnado. Terminoloxía específica. Definicións e cifrados. Actividades avaliadoras prácticas: realización de B.C.	30	30	60
Traballo Persoal (Tempo de estudo individual do alumno) Autoanálise do estudo e da interpretación. Mellora de hábitos de estudo. Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.	30	30	60

Exame: Proba práctica de realización de baixo continuo.		2	2
Total de sesións por cuadrimestre			15
6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame	Programa de 2 obras de diferentes estilos en cada cuadrimestre. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo. Lectura á vista. Valorarase o dominio técnico e o coñecemento do estilo.	T13 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15, X21, X22 E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110	50%
Traballo semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T2, T3, T7, T9, T10, T13, T15 X8, X10	50%
Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Programa de 2 obras de diferentes estilos en cada cuadrimestre. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo. Lectura á vista. Valorarase o dominio técnico e o coñecemento do estilo.	T13 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15, X21, X22 E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110	50%
Traballo semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% Valorarase a lectura á vista 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T2, T3, T7, T9, T10, T13, T15 X8, X10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación dun programa de baixo continuo composto dunha obra de cada tema da programación. Improvisación histórica. Exercicios á primeira vista. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo.	T2, T3, T5, T7, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22 E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110	100%
EXTRAORDINARIA			

Exame	<p>Presentación dun programa de baixo continuo composto dunha obra de cada tema da programación. Improvisación histórica. Exercicios á primeira vista. Valorarase o dominio técnico, condución das voces, coñecemento do estilo, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo continuo.</p>	<p>T2, T3, T5, T7, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22 E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110</p>	100%
-------	---	--	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestral completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.</p>	<p>Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.</p>

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

ITALIA:

- AGAZZARI AGOSTINO, *Del sonare sopra il basso con tutti li stromenti e dell'uso loro nel conserto*. Siena, 1607.
 BIANCIARDI FRANCESCO, *Breve regola per imparare a sonare sopra il Basso*. Siena, 1607
 BISMANTOVA BARTOLOMEO, *Compendio musicale*, Ferrara, 1677
 GASPARINI FRANCESCO, *L'Armonico pratico al Cimbalo*. Venezia, 1708.
 GEMINIANI FRANCESCO, *The Art of Accompaniment, or a new and well digested Method to learn to perform the Thorough Bass, Op. XI*. London, 1754.
 PASQUALI NICOLÒ, *Thorough bass made easy or practical rules for finding and applying its various chords With little trouble*. London, R, Bremner, 1757.
 PENNA LORENZO, *Li primi albori musicali*. Bologna, 1684.
 TONELLI ANTONIO, *Realización del Bajo Continuo del Op. V de Arcangelo Corelli*. MS Mus. F1174, Modena, Biblioteca Estense, s.d.
 VIADANA LODOVICO DA, Prefacio, "Cento Concerti ecclesiastici". Venezia, 1602.

FRANCIA:

- BOYVIN JACQUES, *Traité abrégé D'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin*. Paris, Ballard, 1700.
 CORRETTE MICHEL, *Le Maître de Clavecin pour l'accompagnement du clavecin*. Paris, 1753.
 D'ANDRIEU JEAN FRANÇOIS, *Principes de l'Accompagnement du Clavecin*. Paris, 1718.
 D'ANGLEBERT JEAN HENRY, Principes de l'Accompagnement, en "Premier Livre de Pièces de Clavecin", Paris, 1689.
 DELAIR DENIS, *Nouveau Traité D'accompagnement pour le Théorbe et le Clavessin*, Paris, 1690.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, *Principes D'Accompagnement*, in "Traité de l'Harmonie, Reduite à ses principes naturel", Paris, Ballard, 1722.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, *Dissertation sur les différentes méthodes de l'accompagnement*, Paris, 1732.
 SAINT-LAMBERT MICHEL DE, *Nouveau Traité de l'Accompagnement du Clavecin, de l'Orgue*, Paris, Ballard, 1707.

ALEMANIA:

- BACH CARL PHILIPP EMANUEL, *Versuch über die Wahre Art das Clavier zu spielen*, Berlin, Henning, 1762.
 HEINICHEN JOHANN DAVID, *Der Generalbaß in Composition*, Dresden, 1728.
 MARPURG FRIEDRICH, *Hanbuch bey dem General-Baß und der Composition*, Berlin Haude et Spener, 1755-58.
 MATTHESON JOHANN, *Grosse General-Baß Schule*, Hamburg, Kißners, 1719
 MUFFAT GEORG, *Regulae Concentus Partiturae*, Wien, 1699.
 NIEDT FRIEDRICH E., *Musikalische Handleitung oder [...] den Generalbaß [...]*, Hamburg, 1700.
 QUANTZ JOHANN J., *Versuch eine Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, Berlin, 1752.
 TELEMANN GEORG Ph., *Singe-, Spiel- und Generalbaß-Übungen*, Hamburg, 1733.
 TÜRCK DANIEL GOTTLÖB, *Kurze Anweisung zum Generalbaß-spielen*, Leipzig-Halle, 1791.
 WERCKMEISTER ANDREAS, *Die nothwendigsten Anmerckungen und Regeln wie der Bassus Continuus, oder Generalbaß wohl könne tractiret werden*, Aschersleben, 1698.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

TORRES JOSÉ DE, *Reglas generales de acompañar*, Madrid, 1736

TEXTOS MODERNOS:

- ARNOLD THOMAS, *The Art of accompaniment from a Thorough-Bass as practised in the XVII and The XVIII Centuries*, London, Humphrey Milford, 1931; New York, 1965.
 BUELOW GEORGE, *Thorough-bass accompaniment according to Johann David Heinichen*, Berkley, 1966.
 CHRISTENSEN JESPER BØJE, *Les Fondements de la Basse Continue au XVIIIè siècle* Bärenreiter, 1992. (Traducido del alemán al inglés y francés)
 MORAND MARTIAL, *Basse-chiffrée*, Vol. 1 y 2 (Internet)
 MORRIS R. OWEN, *Harmony at the Keyboard*, Oxford University Press, 1933.
 WILLIAMS PETER, *Figured bass accompaniment*, Edinburgh, University Press, 1970

INSTRUMENTO CLAVE I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CLAVE I-VIII

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	9	10	10	10	12	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación clavecinística, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de materias.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAI	X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-------------	---------------------------

1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T3, T13, T15, T17 X1, X6, X8, X11, X13, X15, X17 E11, E12, E14, E15
2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13 X6, X8, X9, X13, X21, X24 E11, E12, E14, E15
3. Desenvolver hábitos de estudo e técnicos saudables	T1, T3, T6, T15 X2, X6, X8 E14, E10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Escalas e exercicios de independencia de dedos	TODAS
Virxinalistas	1 obra a elixir entre J.Bull, Morley, P.Philips, M.Peerson, W.Byrd, Sweelinck, Farnaby, Gibbons	TODAS
Música francesa	1 suite dun autor francés L/F.Couperin, Balbastre, Forqueray, Rameau, Royer, Duphy, D'Anglebert	TODAS
Estilo italiano / ibérico	1 obra de G.Frescobaldi, Cabezón, Seixas, Albero, Martín y Coll	TODAS
Música alemana	1 obra ou suite completa de J.S.Bach, Froberger, Buxtehude, Böhm, Fischer	TODAS
Estilo clásico/ Empfindsamkeit	1 sonata completa de Scarlatti, C.P.E.Bach, Soler, J.Haydn	TODAS
Outros	Outras piezas	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	30		270
Audicións ou exames	2		4
Traballo persoal	253		253
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			

Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de 3 obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 E11, E12, E14, E15, E110	60%
Traballo persoal semanal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10% 	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de 3 obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 E11, E12, E14, E15, E110	60%
Traballo persoal semanal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 10% 	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	40%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Presentación do programa proporcionado no curso	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 E11, E12, E14, E15, E110	100%
-------	---	---	------

EXTRAORDINARIA

Exame	Presentación do programa proporcionado no curso	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 E11, E12, E14, E15, E110	100%
-------	---	---	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH

- Suites Francesas BWV 812-817
- Suites Inglesas BWV 806-811
- El Clave Bien Temperado (Libros 1 y 2) BWV 846-893
- Tocatas BWV 910-916
- Partitas BWV 825-830
- Concierto Italiano BWV 971
- Obertura Francesa BWV 831
- Fantasías, Fantasia cromática BWV 903, Capriccio BWV 993
- Duetos BWV 802-805
- Variaciones Goldberg BWV 988

AUTORES IBÉRICOS DEL SIGLO XVI-XVII

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- F. Correa de Arauxo (Facultad Orgánica)
- M. R. Coelho (Flores de Música)

VIRGINALISTAS INGLESES

- Fitzwilliam Virginal Book
- My Ladye Nevells Book

AUTORES DEL SIGLO XVII

- D. Buxtehude
- J. J. Froberger
- J. Kuhnau
- M. Weckmann
- G. Muffat
- J. C. Kerll
- L. Couperin
- J. Ch. de Chambonnières
- J.-H. D'Anglebert

AUTORES ITALIANOS DEL SIGLO XVII

- Frescobaldi
- M. Rossi
- C. Merulo
- A. Gabrielli
- A. Scarlatti

AUTORES FRANCESES DEL SIGLO XVIII

- J. P. Rameau
- F. Couperin
- J. F. Dandrieu
- P. Royer
- G. Le Roux
- J. B. Forqueray
- F. Dagincourt
- J. Duphly
- M. Corrette
- A. L. Couperin

AUTORES ESPAÑOLES DEL SIGLO XVIII

- D. Scarlatti
- A. Soler
- M. B. de Nebra
- S. de Albero

AUTORES PRECLÁSICOS

- C.P.E. Bach
- W. F. Bach
- F. J. Haydn
- W. A. Mozart
- J. C. Bach

AUTORES DEL SIGLO XX

- M. de Falla (Concerto, Retablo de Maese Pedro)
- B. Martinu (Deux Pièces, Sonate, Deux Impromptus)
- G. Ligeti (Passacaglia ungherese, Hungarian Rock, Continuum)

FONTES HISTÓRICAS I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA FONTES HISTÓRICAS I-II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2							Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Consecución das ferramentas necesarias para atopar, ler e interpretar os fundamentos historicistas que avalen a interpretación do repertorio no instrumento. Aplicación en partituras representativas de conceptos aprendidos. Desenvolvemento do espírito crítico sobre interpretacións actuais do repertorio da época. Consecución de autonomía interpretativa.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos de outras disciplinas teóricas do itinerario.
TRANSVERSAIS	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Estudo de fontes musicográficas e literarias	T2, T4, T5, T6, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 E12

2. Coñecer os criterios interpretativos da música renacentista, barroca e preclásica a través dos tratados	T2, T5, T7, T8, T9, T13, T14, T16 X1, X2, X3, X12, X13 E1, E15, E16
3. Análise comparativa e crítica das fontes.	T2, T3, T4, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16
4. Adquirir criterios propios de interpretación mediante a análise das fontes históricas	T2, T3, T4, T5, T6, T8, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E15

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
I	Fontes desde la Antigüedad hasta el siglo XV	2
II	Teoría do renacemento	4
III	Fontes do barroco	6
Total de sesións por cuatrimestre		12

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas Exposición dos temas	30		60
Clases prácticas Análise de textos e aplicación das teorías interpretativas		15	
Traballo persoal Lectura e comentario dos textos proporcionados		15	
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	40%

Traballos escritos	1°C-Entrega dos comentarios de textos propuestos e relacionalos coas ideas musicales e estéticas pertinentes. 30% 2°C- Exposición dun traballo sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 30%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10,T 13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10,T 13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	40%
Traballos escritos	1°C-Entrega dos comentarios de textos propuestos e relacionalos coas ideas musicales e estéticas pertinentes. 30% 2°C- Exposición dun traballo sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 30%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10,T 13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame e traballo escrito	1. Exame dos temas. 50% 2. Presentación dun traballo escrito sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 50%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10,T 13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame e traballo escrito	1. Exame dos temas. 50% 2. Presentación dun traballo escrito sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. 50%	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10,T 13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 E11, E12, E14, E15, E16	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	

No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.

Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

- Agricola, Martin, (1529) *Musica instrumentalis Deudsch*, Wittemberg.
- Bach, Carl Philipp Emanuel (1762), *Versuch über die wahre Art, das Clavier zu Spielen*, Berlin.
- Bovicelli, Giovanni Battista (1594), *Regole, Passaggi di musica*, Giacomo Vincenti, Venecia.
- Corrette, Michel (1739), *Méthode pour apprendre aisément à jouer de la Flûte Traversière*, Brooklyn NY, 1970.
- Couperin, François (1717), *L'Art de toucher le Clavecin*. Paris.
- De La Barre, Michel (1702), prefacio a *Pièces pour la flûte traversière*, Spes, 1980.
- De Lusse (1760), *L'Art de la Flûte Traversière*, Minkoff, 1973.
- Devienne, François (1794), *Nouvelle Méthode Théorique et Pratique Pour la Flute*, SPES, Florencia.
- Diruta, Girolamo (1593-1609), *Il Transilvano* (Venecia), Forni, Bologna.
- Freillon Poncein, J.P. (1700), *La véritable manière d'apprendre à jouer en perfection du hautbois, de la flûte et du flageolet*, Minkoff Reprints.
- Ganassi, Silvestro (1535), *Opera Intitulata Fontegara*, Bologna, Forni, 1969
- Hotteterre, Jacques (1719), *L'Art de Preluder sur la Flûte Traversière*, Zurfluh.
- Loulié, Etienne (1696) *Eléments ou Principes de musique*, C. Ballard, Paris.
- Lorenzoni, Antonio (1779), *Saggio per ben suonare il flauto traverso*, Forni.
- Mahaut, Antoine (1759), *Nouvelle Méthode*, Minkoff.
- Matthysz, P. & Wind, T. (1644), *Der goden fluit-hemel: Amsterdam 1644*, Stimu, 1993.
- Mersenne, M. (1636), *Harmonie universelle: contenant la théorie et la pratique de la musique* (Paris, 1636). Editions du centre national de la recherche scientifique, 1975.
- Bang Mather, Betty (1973), *Interpretation of French Music from 1675 to 1775*, McGinnis & Marx (New York).
- Bukofzer, Manfred (2002) *La música en la época barroca*, Alianza.
- Mozart, Leopold (1756), *Versuch einer gründlichen Violinschule*, Augsburg.
- Ortiz, Diego (1553), *Tratado de glosas sobre clausulas y otros generos de punto en la musica de violones* (Roma, 1553), Bärenreiter.
- Praetorius, Michael (1618), *Syntagma Musicum*, Wolfenbüttel.
- Quantz, Johann Joachim (1752), *Versuch einer Anweisung die Flöte Traversiere zu spielen*. El tratado de Quantz apareció en alemán y francés. El facsimil de la edición francesa es publicado por Zurfluh (Paris). Trad. inglesa de E. Reilly (2001) *On Playing the Flute* Faber and Faber, Londres.
- Rousseau, Jean-Jacques (1768), *Diccionario De Música*, Akal, 2007.
- Saint-Lambert, Michel de (1702), *Les Principes du Clavecin*, Amsterdam: Etienne Roger.
- Tosi, Pier F., Johann F. Agricola, Erwin R. Jacobi, *Anleitung Zur Singkunst* (1757): *Zusammen mit dem Italienischen Original*. Celle: Moeck, 1966.
- Tromlitz, Johann Georg (1791), *The Virtuoso Flute Player* (1791), Cambridge, 1991.
- Virdung, Sebastian (1511), *Musica Getuscht* (Basel), Bärenreiter-Verlag, 1931.
- Vanderhagen, Amand, *Nouvelle Méthode de Flute* (1799), SPES, 1984.
- Virgiliano, Aurelio, *Il dolcimelo*, Studio per Ed. Scelte, 1979

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO	CLAVE				
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ				
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		DIEGO RUENES RUBIALES		
CUATRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUATRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB			TITORÍA		
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com			Venres 10:30-11:30		

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia do clavecín dende o seu orixe ata o seu declive e o seu rexurdimento nos inicios do século XX. Estudo dos autores e o repertorio.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T10, T13, T14, T15, T16, T17
XERAIS	X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI5, EI6, EI9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Entender as variantes tipolóxicas dos instrumentos de teclado segundo os países e os períodos históricos	T1, T5, T14, T16 X8, X9, X10, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X22, X24, X25, X26 EI6
Recoñecer os diferentes estilos compositivos para clavecín e outros instrumentos del teclado tanto na parte teórica como a través da escoita	T2 X1, X4, X9, X11, X12, X14, X15, X17, X18, X20, X26 EI6

Cofecer un repertorio solístico e camerístico básico e variado para clavecín	T2, T14, T16 X1, X8, X9, X10, X11, X12, X13, X17, X18, X20, X25, X26 E1, E16, E19
Distinguir as diferentes escolas constructivas e a súa influencia na interpretación	T2, T4, T8, T14, T16 X8, X9, X10, X14, X15, X16, X18, X20, X25 E15, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Orixe e evolución	A orixe do instrumento: instrumentos predecesores e desenvolvemento do instrumento.	3
Repertorio e autores	O repertorio para clavecín solístico e de conxunto a través dos séculos.	6
As escolas constructivas	As diferentes escolas constructivas.	2
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas de desenvolvemento dos contidos	11		
Clases de escoita	3		
Clases de exposición de traballos dos alumnos	1		
Traballos individuais		60	
Exames	1		
Total de horas por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIA S AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E1, E12, E14, E16, E19	50%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E1, E12, E14, E16, E19	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continúa. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E11, E12, E14, E16, E19	50%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E11, E12, E14, E16, E19	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)			
Exame	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E11, E12, E14, E16,	60%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E11, E12, E14, E16, E19	40%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, E11, E12, E14, E16, E19	60%
Exposición traballo	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados. Aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa puntuación de 0	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 E11, E12, E14, E16, E19	40%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
<p>Andrés, R. (1995). Diccionario de instrumentos musicales: De Píndaro a J. S. Bach: Barcelona: Bibliograf</p> <p>Arroman, J. S. y Lescat, P. (2002). Méthodes et Traités: Clavecin, France 1600-1800. Courlay: Anne Fuzeau Classique</p> <p>Hoover, C. A. (1969): Harpsichords and Clavichords. Washington: Smithsonian Institution Press</p> <p>Hubbard (1965). Three Centuries of Harpsichord Making. Cambridge: Harvard University Press</p> <p>Marcuse, S. (1975). A survey of musical instruments. New York: Harper & Row</p> <p>Sadie, S. (1984). The New Grove Dictionary of Musical Instruments. London: Macmillan</p>			

Programación Docente de METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN 2 CUATRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA				
CARÁCTER	CULTURA, PENSAMENTO E HISTORIA				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ				
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES				
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Fundamentos de heurística relativos á busca, definición e localización das fontes da música. Técnicas específicas de estudo e de hermenéutica. Manexo de recursos bibliográficos, ferramentas de consulta e fontes diversas (literarias, musicais, iconográficas, de tradición oral, sonoras, etc.).
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14
XERAIS	X10, X13, X18, X 25, X26
ESPECÍFICAS	EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Análise e tipos de metodoloxías.	T1, T2, T3, T4, T14 X13, X25, X26 EI6
Preparación para elaborar un traballo de investigación. Promover as capacidades metodolóxicas que permitan o desenvolvemento de concepción da idea de investigación e desenvolvemento do marco teórico ata a formulación de hipóteses ou preguntas de investigación.	T1, T2, T3, T4, T8, T14 X13, X18, X25, X26 EI6
Coñecer a estrutura e contido dun traballo académico fin de estudos.	T2, T4, T8, T14 X13, X18, X25, X26 EI6
Manexar os diferentes rexistros de escritura académica e coñecer os diferentes sistemas de citación.	T2, T3, T4, T5, T8, T14 X13, X18, X25, X26 EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Sobre a túa investigación e a metodoloxía no teu TFE	Ferramentas para a correcta elaboración do abstract, índice, obxecto de estudo, obxectivos, estado da cuestión, marco teórico, xustificación, preguntas de investigación. Aplicación das diferentes metodoloxías de investigación no TFE	. 15
Metodoloxías na investigación	Estudo das diferentes metodoloxías na investigación musicolóxica. Investigación artística.	
A cuestión formal	Traballo sobre sistemas de citación na investigación musical	
Escritura en la investigación	Traballo sobre redacción e ortotipografía, redacción de reseñas e dos diferentes tipos de artigos e de rexistros no ámbito da difusión musical e da musicoloxía	
Ponencias e presentacións	Práctica de ponencias en público: recursos para o deseño e comunicación nas presentacións.	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64
Titorias	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X25, X26 E16	40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X25, X26 E16	60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Traballo persoal	Valorearse a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 E16	40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 E16	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Traballo teórico	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 E16	40%
Exame	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 E16	60%
EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación alternativa	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 E16	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

- Bell, Judith, (2002). Como hacer tu primer trabajo de investigacion: Guia para investigadores en educacion y ciencias sociales. Barcelona: Gedisa.
- Blaxter, L., Hughes, C. y Tight, M. (2001). Como se hace una investigacion. Barcelona: Gedisa.
- Chiantore et all (2018). Escribir sobre Música. Barcelona: Musikeon Books.
- Gomez Muntane, M. C. (2006). Campos, temas y metodologias de la investigacion relacionada con las artes: algunas reflexiones sobre el caso de la musicologia. En Bases para un debate sobre investigacion artistica, Ministerio de Educacion y Ciencia.
- Gonzalez Garcia, Juana Ma; Leon Mejia, Ana y Penalba Sotorrio, Mercedes (2014). Como escribir un Trabajo de Fin de Grado: algunas experiencias y consejos practicos. Madrid: Editorial Sintesis.
- Kosslyn, Stephen M. (2007) Clera and to the point. 8 Psycchological Principles for Compelling Power Point Presentations. Oxford University Press.
- Lopez Cano, R. (2012). "Como hacer una comunicacion, ponencia o paper y no morir en el intento". Coleccion de instrumentos para la investigacion musical, 1, Sociedad de Etnomusicologia.
- Lopez-Cano, Ruben; San Cristobal Opazo, Ursula (2014). Investigacion artistica en musica. Problemas, metodos, experiencias y modelos. Barcelona: ESMUC. Disponible en www.esmuc.cat/content/download/.../Investigacion%20artistica%20en%20musica.pdf
- Torres Ripa, Javier (ed.) (2013) Manual de estilo Chicago-Deusto. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Sanchez Upegui, A. A. (2011). Manual de redaccion academica e investigativa: como escribir,evaluar y publicar articulos. Medellin: Catolica del Norte Fundacion Universitaria.
- Zaldivar Gracia, Alvaro (2008). "Investigar desde el arte". Anales de la Real Academia Canaria de Bellas Artes de San Miguel Arcangel, 1, 57-64.

Programación Docente de ORNAMENTACIÓN I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORNAMENTACIÓN I - II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA				
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ				
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES				
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	1					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. Teoría e práctica sobre a aplicación de certos conceptos interpretativos a partir destas fontes. Teoría e práctica da improvisación e ornamentación da música antiga.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Interpretación da música antiga, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5.

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Estudar a importancia das diferenzas entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.	T3, T6, T13, T15 X1, X2, X3, X11, X13, X24, X25 EI1, EI4, EI5
Definición con criterios históricos de conceptos: variación, glosa, paso, ornamento, cadencia e improvisación.	T6, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X25 EI1, EI4, EI5

Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música desde o seu uso ornamental do seu tempo.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15 E11, E12, E14, E15
Practica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	T1, T3, T6, T7, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 E11, E12, E14, E15
Practica, co instrumento do alumno, de improvisación baseada en diferentes estilos e estéticas do Renacemento e do Barroco.	T1, T3, T6, T7, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 E11, E12, E14, E15

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Información musical. Texto e intertexto	Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Ornamentación segundo as diferentes escolas	16
Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Variación, glosa, paso, ornamento, cadencia e improvisación.	16
Práctica interpretativa.	Traducións á notación moderna. Ornamento e contexto. Improvisación e contexto.	16
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas presenciais	16		16
Audición presencial	2		2
Tutorías presenciais	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuatrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 E1 1, 2, 4, 5.	40%

Audicións e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	40%
Audicións e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. Posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental relativo ao traballo.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	100%
EXTRAORDINARIA			
Traballo escrito	Entregar e expor un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. Posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental relativo ao traballo.	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 EI2, EI4, EI5	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

- ORTIZ Diego, Tratado de golsas sobre cláusulas...Roma, 1553
 SANTA MARÍA Tomás, arte de tañer fantasia...Valladolid,1565
 ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italienische Diminutionen Zurich. Amadeus.1979
 BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
 TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
 KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
 VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimele d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
 GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
 GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
 TARTINI Giuseppe Traité des agrémens (1771)
 MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
 TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
 MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
 L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
 CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
 BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
 BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
 BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
 GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
 HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
 STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
 TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
 TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
 ARTUSI, G.M. L' arte del contraponto. 1598.
 CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
 CACCINI, G. Nuove musiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.
 MONTEVERDI, C.Quinto Libro di Madrigale. 1605.
 ANTEGNATI, C.L'Antegnata. Venecia, 1608.
 ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
 BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
 PRAETORIUS, M.Syntagma Musicum. Wittenberg I, WolfenbüttelIII-III, 1615-1619.
 FRESCOBALDI, G.Primo Libro delleToccate. Roma,1615; II 1616.
 CORREA DE ARAUXO, F.Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
 MERSENNE, M. Traité de l'HarmonieUniverselle. Paris, 1636-37.
 DREXEL, J. Rhetorica caelestis., Antwerpen, 1636.
 DESCARTES, R.Les passions de l'âme. Paris, 1649.
 KIRCHER, A. Musurgia universallis. Roma 1650.
 LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
 LOCKE, M. Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
 SANZ, G.Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
 MACE, The Musick's Monument. London, 1676.
 MUFFAT, G.Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
 NASSARRE, P.Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
 D'ANGLEBERT, J.D.Principes de l'Accompagnement du clavecin (del PremièreLivre de Pièces du clavecin). 1689.
 LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique.,Paris, 1696.
 SAINT-LAMBERT, M.Les Principes du clavecin.Paris, 1697.
 KUHNAU, J.Der MusikalischeQuacksalber.Dresden, 1700.
 HOTTETERRE, J.Principes de la Flute traversière. Paris, 1708.
 COUPERIN, F.L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
 HOTTETERRE, J.M.L'Art de preluder. Paris 1719.
 MARCELLO, B.Il teatro alla moda. 1722.
 GEMINIANI, F.The Art of Playing on the Violin.London, 1731.
 MATTHESON, J.Kleine General-Bass-Schule.1735.
 MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique.Paris, 1736.
 BACH, J.S. Vorschriften... des General basso der Accompagnement. Leipzig, 1738.
 GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
 QUANTZ, J.J. Versuch einer Anweisung, die Flöte traversière zu spielen. Berlin, 1752.
 BACH, C.P.E. Versuchüber die wahre Art das Clavier zuspielden, I y II.Berlin, 1753, 1762.
 BROWN, H. M. & SADIE, S.Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
 DONINGTON, R.The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
 DONINGTON, R.Baroque Music: Style and Performance.London: Faber Music, 1982.
 FABBRI, P.Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
 GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.
 GROUT, D. & PALISCA, C.Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: AlianzaMúsica, 1992.
 REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.

HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.

SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.

STRUNK'S, O. Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.

STRUNK'S, O. Source readings in music history: The late Eighteenth Century. New York, London: Norton & Company, 1998.

Programación Docente de PEDAGOGÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL (CLAVE)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOGÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL CLAVE 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	PEDAGOGÍA E DIDÁCTICA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	DIEGO RUENES RUBIALES					diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T 3, T 4, T 8, T 15
XERAIS	X 5, X 10, X 19, X 24, X 25, X 26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP 8, EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os principais métodos pedagóxicos para clave para poder empregarlos na práctica pedagóxica	

Impartir clases de clave a un alumno (adulto ou neno/nena) baixo a supervisión do profesor ao longo de todo cuadrimestre ou parte del	
Elaborar un pequeno método ou caderno de exercicios propio para principiantes segundo a experiencia co alumno	
Elaboración dun conxunto de recursos materiais axeitados para un curso ou ciclo do Grao Elemental ou Profesional de Música	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Clases prácticas	Impartición de clases a un alumno baixo a supervisión do profesor	TODAS
Traballo sobre métodos	Descrición e análise dos métodos históricos para clave. Métodos dos séculos XX e XXI	TODAS
Método propio	Elaborar clase a clase un método persoal de iniciación ao Clave	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Os métodos de Clave: descrición detallada dos métodos existentes na pedagogía	4		4
Traballo do alumno sobre os métodos pedagóxicos de Clave		60	60
Clases prácticas tutorizadas: a técnica base no Clave	4		4
Clases prácticas tutorizadas: os recursos para traballar con nenos o adultos	4		4
Clases prácticas tutorizadas: a planificación da clase e a secuenciación dos contidos da mesma	3		3
En caso de suspensión parcial ou total das clases presencias, as actividades prácticas propias de esta materia, poderán substituírse por prácticas individuais a realizar polo alumnado, baixo a tutela telemática do docente. Valorarase a posibilidade de realizar actividades de tipo teórico sobre a disciplina que poderán impartirse mediante medios telemáticos (videoconferencia) ou substituírse polo envío de documentos electrónicos para a realización de traballos e tutorización do seu seguemento			
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Prácticas pedagóxicas	Asistencia as clases tutorizadas, capacidade para ensinar, flexibilidade na atención ao alumno, capacidade para atopar recursos pedagóxicos, motivación...		80%

Traballo teórico	Búsqueda dos métodos, orixinalidade do traballo, profundidade na investigación. Os traballos que contengan extractos completos o parcialmente plaxiados, no se calificarán e farán media coa parte práctica coa calificación de 0.		20%
------------------	--	--	-----

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Prácticas pedagóxicas	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		80%
Traballo teórico	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		20%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)

Memoria escrita	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
Exame	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar os traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria		60%

EXTRAORDINARIA

	ver avaliación alternativa		
--	----------------------------	--	--

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Baiano: Method for Harpsichord. A practical guide for Pianists, Organists and Harpsichordists
 Boxall. Harpsichord method
 Boxall. Early keyboard fingerings
 Rosenhart. The Amsterdam harpsichord tutor
 Siegel. Apprendre a toucher le clavecin
 Clavecin. 2 vols. Methodes & Traités. Anne Fuzeau

REPERTORIO CON INSTRUMENTO DE TECLA ACOMPAÑANTE I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO REPERTORIO CON INSTRUMENTO DE TECLA ACOMPAÑANTE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso					COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	DIEGO RUENES RUBIALES
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1H
ETCS/ CUADRIMESTRE	1	1	1	1	1	1	1	1	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	DIEGO RUENES RUBIALES				diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación con acompañamento clavecinístico, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos e requirimentos asociados á interpretación que confiren a esta disciplina un carácter flexible e adaptable aos distintos instrumentos, á voz e aos estilos e tradicións interpretativas. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de disciplinas.
TRANSVERSAIS	T3, T6, T13
XERAIS	X2, X3, X11, X19, X21
ESPECÍFICAS	E11, EI3, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN		COMPETENCIAS RELACIONADAS	
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio camerístico con baixo continuo e obrigado		T3, T6, T13 X3, X3, X11, X21 E1, E3, E4, E5, E10	
2. Interpretar as obras segundo convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan		T3, T6, T13 X2, X3, X11, X21 E1, E3, E5, E10	
3. Interpretación de tres obras por cuatrimestre co clave		T3, T6, T13 X2, X3, X11, X19, X21 E1, E3, E4, E5, E10	
4. Contidos			
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS	
Estilos e recursos representativos	Renacemento	TODAS	
	Barroco	TODAS	
	Clásico	TODAS	
Desenvolvemento das técnicas e recursos necesarios para acadar a unidade sonora	Respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo	TODAS	
Total de sesións por cuatrimestre		12	
5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	30		60
Audicións ou exames	2		4
Traballo persoal	15		53
Total de sesións por cuatrimestre			15
6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			

Exame ou audición	Valorarase o dominio técnico, interpretación e capacidade artística. Valorarase a facilidade na lectura á vista. Presentación dun programa de repertorio con tres obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 E11, E13, E14, E15, E110	50%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T3, T6, X19	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame ou audición	Valorarase o dominio técnico, interpretación e capacidade artística. Valorarase a facilidade na lectura á vista. Presentación dun programa de repertorio con tres obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 E11, E13, E14, E15, E110	50%
Traballo persoal semanal	1. Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2. Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T3, T6, X19	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Presentación dun programa de repertorio con 4 obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 E11, E13, E14, E15, E110	100%
-------	--	--	------

EXTRAORDINARIA

Exame	Presentación dun programa de repertorio con 4 obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 E11, E13, E14, E15, E110	100%
-------	--	--	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

Bach, J.S.: Violin Sonatas, BWV 1014-1019
Castello, D.: Sonate concertate in stil modern. Libro primo
Couperin, F.: Les Goūts Réunis ou Nouveaux concertS
Dornel, A.: Sonates en trio, pour les Flûtes Allemandes, Violons, Hautbois, & c...
Falconieri, A.: Il primo libro di Canzone, Sinfonie, Capricci, Brandi, Correnti, Gagliarde, Alemane, Volte, ovvero altro Stromento à uno, due, e trè con il Basso Continuo
Fontana, G. B.: Sonate a 1.2.3. per il Violino, o Cornetto, Fagotto, Chitarone, Violoncino o simile altro istromento
Gabrielli, G.: Canzoni e sonate per sonar con ogni sorte de instrumenti con il Basso per L'Organo
Haendel G. F.: sonatas
Telemann G. P.: sonatas
Mozart W. A.: Sonatas
Marais M.: Pieces de Violes

Programación Docente Segundo Instrumento - Clave

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Datos da disciplina

MATERIA	Instrumento/voz					TITULACIÓN	TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA		
ESPECIALIDAD DE	INTERPRETACIÓN					ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA - CLAVE		
CARÁCTER	Formación instrumental complementaria					TIPO DE CLASES	Individual		
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA					COORDINADOR/A	Diego Ruenes Rubiales		
N.º CUADRIMESTRE	1/2	H. lectivas/semana	1	H. lectivas/cuadrimestre	15	HORAS/ ECTS	30	ETCS totais da disciplina	18
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		IDIOMAS
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	OUTROS IDIOMAS*
ETCS/ CUADRIMESTRES	3	3	3	3	3	3			OBSERVACIONES

*Os alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, recibirán as clases das disciplinas de carácter individual no idioma especificado no seu acordo de Formación.

DOCENTES	NOME E APELLIDOS	MAIL/TEL/WEB	TITORÍA Venres 10:30-11:30
	DIEGO RUENES RUBIALES	diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com	

DESCRIPCIÓN DA DISCIPLINA	Práctica dun repertorio sinxelo e variado que permita coñecer os recursos técnicos, expresivos e estilísticos do clavecín
COÑECEMENTOS/REQUISITOS	Sen requisitos previos. Asistencia obrigatoria.

2. Competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)

TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24
ESPECÍFICAS	E11, E15

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X8, X11, X13, X21, X24 EI1, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e produción do son	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 EI51, EI5
3. Desenvolver o control técnico dende a tecla	T1, T6, T13, T15 X6, X8, X21, X24 EI1, EI5
4. Interpretar as obras segundas convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13, X16, X21, X24

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
I J.S. Bach	Invenções e Sinfonías, El Clave bien temperado	3
II Música francesa	L.Couperin, F. Couperin, Rameau, Duphy, Corrette	3
III Estilo italiano	Obras de G.Frescobaldi, Merulo, Gabrielli	2
IV Estilo ibérico	Obras de Cabezón, Tomás de Santa María, Cabanilles, Bruna	2
V Música alemana	Obras de Froberger, Böhm, Buxtehude	3
VI Estilo Clásico	Obras de Haydn, C. P. E. Bach, J. C. Bach	2
VII Baixo Continuo	Introducción	Todas

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		OBSERVACIÓNS
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Presenciais					15	15			
Non presenciais					75	75			Traballo persoal
Total de horas cuatrimestrais					90	90			

Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.

6. Descriptores de Planificación

TIPO DE ACTIVIDADE	DESCRICIÓN DA METODOLOXÍA
Clases prácticas	Corrección progresiva dos aspectos mecánicos, técnicos e estilísticos das obras que cada alumno está a traballar
Audicións ou exames	Presentación ao público do repertorio traballado na aula.
Traballo persoal	Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.

7. Avaliación

ORDINARIA

CONTINUA	CRITERIOS	PONDERACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS
FERRAMENTAS			
Exame ou audición	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	60%	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 E11, E15
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	40%	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 E11, E15

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando iso ocorra, o profesor da disciplina actuará segundo o protocolo establecido.

ALTERNATIVA	CRITERIOS	PONDERACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS
FERRAMENTAS			
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación. Adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	100%	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 E11, E15

EXTRAORDINARIA

FERRAMENTAS	CRITERIOS	PONDERACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS
-------------	-----------	-------------	------------------------

Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación. Adecuación á técnica clavecinística e aos diferentes estilos interpretativos.	100%	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 E11, E15
-------	---	------	--

ERASMUS

Os alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH

- Invencións e Sinfonías
- El Clave Bien Temperado (Libros 1 y 2)

AUTORES FRANCESES

- L. Couperin (Suites)
- J.–Ph. Rameau (Pièces de clavecin)
- F. Couperin (Pièces de clavecin)
- J. F. Dandrieu (Pièces de clavecin)
- J. Duphy (Pièces de clavecin)
- M. Corrette (Pièces de clavecin)

AUTORES IBÉRICOS

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- Tomás de Santa María (Fantasías para órgano, clave o arpa)

AUTORES ITALIANOS

- G. Frescobaldi (Balletti)
- A. Gabrielli (Pezas polifónicas)

AUTORES ALEMANES

- J. J. Froberger (Suites)
- D. Buxtehude (Suites)
- G. Böhm (suites)
- C. P. E. Bach (Sonatas)
- J. C. Bach (Sonatas)
- F. J. Haydn (Suites)

1.

Programación Docente de INTERPRETACIÓN HISTÓRICA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INTERPRETACIÓN HISTÓRICA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR								VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ás bases fundamentais da interpretación da música antiga con criterios históricos. Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. A partir destas fontes, aplicación da teoría e práctica de certos conceptos interpretativos e ornamentales.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Ornamentación, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Definir e estudar o ambiente conceptual da interpretación da música antiga a partir de criterios históricos. O por que da importancia das fontes históricas e os estudos sobre elas. Identificar unha liñaaloxía de traballos académicos ante a recuperación de criterios históricos aplicados á música antiga.	TODAS
Estudar a importancia das diferenzas entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.	
Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música desde o seu uso ornamental do seu tempo.	
Practica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	
Practica, co instrumento do alumno, de interpretación baseada en diferentes estilos e estéticas do barroco.	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Interpretación de la música antiga con criterios históricos. Información musical. Texto e intertexto	Interpretación moderna e interpretación histórica. As fontes históricas como principio interpretativo. A academia que estuda fontes: escolas e praxe interpretativa. Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita. Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Escola italiana. Escola francesa. Escola alemá. Escola inglesa.	16
Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Tempos, dinámicas, ornamentación, articulación, fraseo e instrumentación.	16
Práctica interpretativa.	Apropiación de conceptos interpretativos e ornamentais e a súa aplicación ao repertorio de música antiga.	16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas presenciais ou telemáticas:	16		16
Audición presencial ou telemática	2		2
Titorías presenciais ou telemáticas	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuadrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	TODAS	40%
Audicións presenciais ou telemáticas e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	TODAS	40%
Audicións presenciais ou telemáticas e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	60%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	60%
Audición presencial ou telemática	Valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.	TODAS	40%

EXTRAORDINARIA			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Tratados e Estudos

- ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italianische Diminutionen Zürich. Amadeus.1979
- BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
- VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimeo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
- GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
- GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
- TARTINI Giuseppe Traité des agréments (1771)
- MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
- TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
- MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
- L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
- CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
- BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
- BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
- BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
- GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
- HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
- STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
- TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
- TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
- ARTUSI, G.M. L' arte del contraponto. 1598.
- CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
- CACCINI, G. Nuovemusiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.
- MONTEVERDI, C.Quinto Libro di Madrigale. 1605.
- ANTEGNATI, C.L'Antegnata. Venecia, 1608.
- ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
- BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
- PRAETORIUS, M.SyntagmaMusicum.Wittenberg I, WolfenbüttelIII-III, 1615-1619.
- FRESCOBALDI, G.Primo Libro delle Toccate. Roma,1615; II 1616.
- CORREA DE ARAUXO, F.Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
- MERSENNE, M. Traité de l'HarmonieUniverselle. Paris, 1636-37.
- DREXEL, J.Rhetoricacaelestis., Antwerpen, 1636.
- DESCARTES, R.Les passions de l'âme. Paris, 1649.
- KIRCHER, A. Musurgiauniversallis. Roma 1650.
- LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
- LOCKE, M.Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
- SANZ, G.Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
- MACE, Th.Musick'sMonument. London, 1676.
- MUFFAT, G.Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
- NASSARRE, P.Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
- D'ANGLEBERT, J.D.Principes de l'Accompagnement du clavecin (del PremièreLivre de Pièces du clavecin). 1689.
- LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique.,Paris, 1696.
- SAINT-LAMBERT, M.Les Principes du clavecin.Paris, 1697.
- KUHNAU, J.Der MusikalischeQuacksalber.Dresden, 1700.
- HOTTETERRE, J.Principes de la Flutetraversière. Paris, 1708.
- COUPERIN, F.L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
- HOTTETERRE, J.M.L'Art de preluder. Paris 1719.
- MARCELLO, B.II teatro alla moda. 1722.
- GEMINIANI, F.The Art of Playing on the Violin.London, 1731.
- MATTHESON, J.Kleine General-Bass-Schule.1735.
- MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique.Paris, 1736.
- BACH, J.S. Vorschriften... des GeneralbassoderAccompagnement. Leipzig, 1738.
- GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
- QUANTZ, J.J.VersucheinerAnweisung, die Flötetraversièrezuspielen. Berlin, 1752.
- BACH, C.P.E.Versuchüber die wahre Art das Clavier zuspielden, I y II.Berlin, 1753, 1762.
- BROWN, H. M. & SADIE, S.Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
- DONINGTON, R.The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
- DONINGTON, R.Baroque Music: Style and Performance.London: Faber Music, 1982.
- FABBRI, P.Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
- GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.
- GROUT, D. & PALISCA, C.Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: AlianzaMúsica, 1992.

REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.
HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.
SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.
STRUNK'S, O. Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.
STRUNK'S, O. Source readings in music history: The late Eighteenth Century. New York, London: Norton & Company, 1998.

Programación Docente de AFINACIÓN E MANTEMENTO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA AFINACIÓN E MANTEMENTO 3 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO									XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	1	1	1						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				AMILCARPAVEL@YAHOO.COM				XOVES 9:30-10:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ao mantemento e conservación do instrumento. Precaucións e solucións para problemas físicos comúns e específicos do instrumento. Técnicas de afinación e a súa adaptación a diferentes temperamentos e tons.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T 3, T 4, T 8, T 15
XERAIS	X 5, X 10, X 19, X 24, X 25, X 26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP 8, EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Establecer unha guía práctica para o mantemento e conservación do instrumento.	T1, T2, T8, T15, X19
Proporcionar precaucións e solucións para problemas físicos comúns e específicos do instrumento. T3, X5, X24, X25	
Adquirir diferentes técnicas de afinación e a súa adaptación a diferentes temperamentos e tons. T4, T8, T15, EP2, EP9	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Organoloxía	Anatomía do instrumento	15
Mantemento	Problemas comúns. Precaución e solucións. Organización do tempo para o mantemento. Xestión de materiais para o mantemento. Climas extremos e o seu impacto no instrumento. Problemas comúns. Precaución e solucións. Laudaría de emerxencia. Como solucionar problemas de emerxencia: rotura da corda da cola, movemento do puntal.	
Afinación	Técnicas de afinación. Temperamentos nos instrumentos de corda. Cambios de ton segundo o repertorio. 392 Hz, 415 Hz, 440 Hz, 460 Hz.	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64
Titorias	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9, E16 Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9, E16 Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		60%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		60%

EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación alternativa T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- MASETTI BITELLI, LUISA. Restauración de instrumentos y materiales. Ciencia, música y etnología .Junta de Andalucía. Consejería de Cultura, IAPH: Nerea, 2004
- MERINO DE LAFUENTE, JESÚS MARIANO. Las vibraciones de la música. Alicante: Club Universitario, 2006
- H. FLETCHER, NIVILLE; D. ROSSING, THOMAS. The physics of musical instruments. New York, USA. Springer Science + business media, 2005
- W.HENRY HILL,ARTHUR F. HILL,F.S.A., ALFRED E. HILL. Antonio Stradivari. His life and work (1644-1737). London: Macmillan and Co; limited ST Martin's street. 1909
- BRANDI, Cesare. Teoría de la restauración. Madrid: Alianza Editorial, 1988
- RAMÓN, ANDRÉS. Diccionario de instrumentos musicales: De Píndaro a J.S. Bach. Barcelona: Biblograf, 1995
- ALCOBER ALCODORI, FRANCISCO; LAFUENTE AVEDILLO, RAFAEL. La música y los instrumentos musicales. Desde el Barroco hasta el siglo XX. Alicante: UMA Editores, 2010
- CARLETTI, GABRIELE. Vernici in Liuteria. Padova: Ed. Zanibon, 1985
- PINTO COMAS, RAMÓN. Manual del luthier. Tratado práctico sobre la construcción de violines. Barcelona: Ed. Parramond, 2000
- L. BARCLAY, ROBERT. The Care of historic musical instruments. Canada: Museums & Galleries Commission, 1997

Programación Docente de ORQUESTRA I-VIII (M. Antiga)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF, ICPRB, Viola da gamba, Clave
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR AYALA B.				amilcarpavel@csmvigo.com					
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ									

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais barrocas. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director e o concertino, e a integración no conxunto e os criterios interpretativos historicamente informados, a través dunha aproximación aos diferentes estilos do repertorio orquestral barroco segundo a época e a nación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Baixo continuo, Conxunto
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a práctica orquestral como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.	T9,T13,X7,X8,EI3,EI8, EI9, EI10
Coñecer e manexar correctamente as indicacións máis comúns de dinámica, agónica, fraseo, articulación, etc. aplicándoas conforme ós diferentes estilos barrocos segundo o período e a nación. Para os instrumentos armónicos, ler con solvencia e realizar un continuo orquestral axeitado: construír correctamente os acordes que se corresponden con cada cifrado, empregando disposicións armónicas axeitadas seguindo criterios de estilo e de práctica orquestral; facer unha realización con propiedade, atendendo a os diferentes estilos e épocas; aplicar os recursos propios de cada instrumento armónico no acompañamento orquestral: baixo seguinte, reforzo do baixo e outros rexistros, técnicas de recheo para dar máis ou menos corpo ao tecido orquestral, emprego da percusión e a repercusión rítmica nos lugares axeitados, uso consciente e axeitado do número de voces.	T13,X2,X3, E14,E15,E17,E19
Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás esixencias do repertorio traballado, con atención especial á afinación, a articulación e a acentuación correcta en relación cos pulsos fortes-débiles e longos-curtos. Demostrar solvencia no emprego da ornamentación e a improvisación en pasaxes que o precisen por razón de estilo. Especificamente para o clave, adquirir a capacidade de conducir e de amalgamar o son da orquestra, prestando atención especial á articulación da liña do baixo.	T13,X2,X3, E14,E15,E17,E19
Desenvolver adecuadamente a lectura a primeira vista co fin de permitir a montaxe fluída das obras de dificultade acorde ao curso.	X2,E17,E19
Adquirir un hábito de estudo individual previo á clase que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo. Para os instrumentos armónicos: cifrar sen fallos ou omisións importantes o baixo continuo de cada nova obra, tendo preparado para o primeiro ensaio. Para o clave: ter os dous teclados do instrumento correctamente afinados e co temperamento axeitado, antes do comenzo de cada sesión.	T13,X3,X8,E15,E19

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música de conxunto	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agónica, repentización, acentuación e anacrusas. Traballo co concepto de tactus e as súas implicacións no discurso musical. A ornamentación escrita e a improvisada. Lectura e realización axeitada do baixo	TODAS

	continuo.	
A práctica orquestral como formación profesional	Reacción e comprensión ante os diferentes xestos do director e do concertino. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes periodos e estilos do Barroco. O concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocrítica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	TODAS
O traballo en equipo	Traballo gradual do repertorio instrumental. O traballo coa xeneración e a xestión das enerxías grupais. Elección e crítica de versións. Traballo da tímbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura e dos diferentes temperamentos históricos. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Os xestos básicos de dirección. A preparación das actuacións públicas.	TODAS
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respecto ao traballo en equipo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escea. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	TODAS
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación.	TODAS

Total de sesións por cuadrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Ensaio e concertos	49		49
Traballo persoal		56	56
Total de sesións por cuadrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,E13,E18,E19	40%
Audición pública	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuadrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a.	T13,X7,E13,E14, E15, E17, E18, E19, E110	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,E13,E18,E19	40%
Audición pública. Lectura a primeira vista.	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuadrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a. Interpretación individualmente ou seccionalmente das obras orquestrais propostas para o curso.Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T13,X7,E13,E14, E15, E17, E18, E19, E110	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
ver avaliación extraordinaria	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición pública presencial ou telemática. Lectura a primeira vista presencial ou telemática .	Interpretación das obras orquestrais propostas para o cuadrimestre coa plantilla original da orquestra en cada curso académico. Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T9,T10,T13,X2,X3,X7,E13,E14, E15, E17, E18, E19, E110	80%

Traballo escrito	Entrega dun traballo escrito que versará sobre algunhas das obras propostas no curso, autor, análise ormal, harmónico e estilístico. O tema concreto deberá ser consensuado co/a director/a da Orquestra.	X3,X8,EI5	20%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

Programación Docente de VIOLÍN BARROCO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLIN BARROCO, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	B) Obligatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				amilcarpavelahoo.com				VENRES 9:30-10:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e mellora de capacidades técnicas, musicais e artísticas que permitan a interpretación do repertorio máis representativo dos propios estilos do instrumento. Coñecemento dos criterios interpretativos aplicables a dito repertorio, segundo a súa evolución histórica e estilística. Práctica e estudo do repertorio solista e orquestral ou, no seu caso, do agrupación correspondente. Desenvolvemento de competencias de desempeño tanto nun marco público como diante dun xulgado, de xeito que permita afrontar os retos da vida profesional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E10 Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver e perfeccionar as capacidades técnicas, artísticas e musicais que permitan resolver o repertorio instrumental con solvencia, a partir da interpretación con criterios históricos da música dos séculos XVII e XVIII, principalmente.	T1, T2, T3, T13, T17, X1, X8, X11, E11, E12, E15, E16, E10
Cultiva información educada sobre o ambiente histórico e o desenvolvemento estilístico particular de cada linguaxe compositivo inscrito no repertorio a partir de fontes de tratados e estudos estilísticos da súa época. T2, T17, X1, X3, X11, E11, E15	
Desenvolver unha capacidade de interpretación crítica e autónoma que permita afrontar con viabilidade o panorama profesional. T6, T13, T15, X13, X24, E12, E10	
Consolidar ferramentas técnicas e estilísticas que axuden a construír as calidades dun intérprete profesional baseado na curiosidade informada, o enxeño interpretativo e a improvisación historicamente informada. T2, T17, X3, X6, E16	
Desenvolver unha adaptación técnica e capacidades artísticas que permitan expresarse co instrumento tanto en repertorios solistas como en grupos de música de cámara e orquestras. T3, T13, T15, X6, X8, X21, E14, E10	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Estudo organizativo do violín barroco e as súas diferenzas co violín moderno. Técnicas de suxeición sen mecanismos e accesorios modernos. Afinación. Montaxe de instrumentos. Adecuación das cordas do intestino co instrumento e o seu mantemento. Mellora do son, ampliación do rango dinámico, da resonancia, da proxección e da emisión de armónicos Técnica de arco. Emisión de sonido. Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnicas de relaxación, control postural e respiración.	
Estilo	Análise, estruturación e aplicación do pensamento e estética do barroco e interpretación con criterios históricos Lectura e estudo das fontes específicas máis relevantes Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, a articulación, a forma musical, o tempo, a dinámica, a agónica, a retórica, os recursos tímbricos e sonoros do instrumento	

	Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	
Interpretación	Mellora das capacidades artísticas, musicais e técnicas que permitan abordar a interpretación do repertorio do instrumento a un nivel superior Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao curso que se interpretará ao final do curso en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuacións públicas	
Audicións	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliación dos demais	
Autonomía musical	Desenvolver hábitos de estudo que permitan xerar independencia performativa e un alto nivel autocrítico. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación	1,5 semanal		
Práctica individual/Estudo persoal		25 h semanais	
Concertos e audicións públicas	3 h cuatrimestr		
Concerto- recital fin de curso	1 hora curso		
"Vortrgasabend" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		
Exames de técnica	1 h cuatrimestr		
Total de sesións por cuadrimestre			

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudo, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		30%
Audicións-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudo, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		30%
Audicións-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para aprobar a asignatura débense superar coa puntuación mínima dun 5 oes exames técnicos e de interpretación. T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		75%
Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		25%
EXTRAORDINARIA			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bibliografía xeral por cursos

Primeiro Curso:

Varios Autores. Italianische Diminutionen Editorial AMADEUS

CASTELLO Dario. Opera strumentale. Sonate concertate in stil moderno. Libro Primo e Secondo Venecia 1629

CIMA Giovanni Paolo. Concerti Ecclesiastici Milano 1610 Sonata per Violino & Violone

MARINI Biagio. Affetti musicali - Venecia 1617

FALCONIERO Andrea. Il Libro Primo di Canzone, Sinfonie, Fantasie Napoli 1650

UCCELINI Marco. Sonate, Correnti et Arie. Opera IV- Venecia 1645

CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV

FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6

TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Basso continuo

TELEMANN Georg P. Fantasias

BACH Johann Sebastian. Sonatas BC

Segundo Curso:

TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Basso continuo

TELEMANN Georg P. 6 Sonates a Violon seul, a.c. le Clavecin - Frankfurt 1715

TELEMANN Georg P. Fantasias

CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV

FARINA Carlo. Sonate a Violino e basso

FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6

MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4

SENAILLÉ enallié Le Fils. Sonates a Violon Seul avec la Basse continue 1et 2ª Livres

HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Basso continuo. Op. I

BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado

VERACINI Francesco Maria. Sonate a violino solo e basso Op. 12 (1716)

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios

Terceiro Curso:

SCHMELZER Heinrich. Sonatae unarum fidium seu a violino solo

VIVALDI Antonio. Sonatas Manchester

MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4

COUPERIN François le Grand Concert Royaux

CORELLI Arcangelo. Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV

TARTINI, Giuseppe. XII solos (1742)

LOCATELLI Pietro. X Sonate. VI a Violino Solo è Basso

LECLAIR Jean-Marie. Second et Troisieme livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios

HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Basso continuo. Op. I

MOZART W. A. Sonaten für Violine und Fortepiano

BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado

BACH Johann Sebastian. Concertos para violín

BACH Carl Philipp Emanuel Bach. Sonate für Violine und Cembalo C moll y H moll

Cuarto Curso:

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios
CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
LECLAIR Jean-Marie Second et Troisième livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue
BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado
BACH Johann Sebastian. Concertos para violín
BACH Johann Sebastian Concerto Brandenbourg 4
HERRANDO José. Tres Sonatas
HAYDN Joseph Conciertos para violín
MOZART W. A. Conciertos para violín

Tratados e Estudos

BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimele d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
Traité des agrémens (1771) TARTINI, Giuseppe
MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013

Programación Docente de INTERPRETACIÓN HISTÓRICA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INTERPRETACIÓN HISTÓRICA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR								VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ás bases fundamentais da interpretación da música antiga con criterios históricos. Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. A partir destas fontes, aplicación da teoría e práctica de certos conceptos interpretativos e ornamentales.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Ornamentación, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Definir e estudar o ambiente conceptual da interpretación da música antiga a partir de criterios históricos. O por que da importancia das fontes históricas e os estudos sobre elas. Identificar unha liñaaloxía de traballos académicos ante a recuperación de criterios históricos aplicados á música antiga.	TODAS
Estudar a importancia das diferenzas entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.	
Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música desde o seu uso ornamental do seu tempo.	
Practica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	
Practica, co instrumento do alumno, de interpretación baseada en diferentes estilos e estéticas do barroco.	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Interpretación de la música antiga con criterios históricos. Información musical. Texto e intertexto	Interpretación moderna e interpretación histórica. As fontes históricas como principio interpretativo. A academia que estuda fontes: escolas e praxe interpretativa. Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita. Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Escola italiana. Escola francesa. Escola alemá. Escola inglesa.	16
Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Tempos, dinámicas, ornamentación, articulación, fraseo e instrumentación.	16
Práctica interpretativa.	Apropiación de conceptos interpretativos e ornamentais e a súa aplicación ao repertorio de música antiga.	16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas presenciais ou telemáticas:	16		16
Audición presencial ou telemática	2		2
Titorías presenciais ou telemáticas	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuadrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	TODAS	40%
Audicións presenciais ou telemáticas e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiñada-December)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	TODAS	40%
Audicións presenciais ou telemáticas e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	60%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	60%
Audición presencial ou telemática	Valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.	TODAS	40%

EXTRAORDINARIA			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	TODAS	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Tratados e Estudos

- ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italianische Diminutionen Zürich. Amadeus.1979
- BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
- VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimeo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
- GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
- GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
- TARTINI Giuseppe Traité des agréments (1771)
- MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
- TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
- MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
- L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
- CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
- BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
- BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
- BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
- GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
- HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
- STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
- TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
- TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
- ARTUSI, G.M. L' arte del contraponto. 1598.
- CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
- CACCINI, G. Nuovemusiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.
- MONTEVERDI, C.Quinto Libro di Madrigale. 1605.
- ANTEGNATI, C.L'Antegnata. Venecia, 1608.
- ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
- BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
- PRAETORIUS, M.SyntagmaMusicum.Wittenberg I, WolfenbüttelIII-III, 1615-1619.
- FRESCOBALDI, G.Primo Libro delle Toccate. Roma,1615; II 1616.
- CORREA DE ARAUXO, F.Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
- MERSENNE, M. Traité de l'HarmonieUniverselle. Paris, 1636-37.
- DREXEL, J.Rhetoricacaelestis., Antwerpen, 1636.
- DESCARTES, R.Les passions de l'âme. Paris, 1649.
- KIRCHER, A. Musurgiauniversallis. Roma 1650.
- LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
- LOCKE, M.Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
- SANZ, G.Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
- MACE, Th.Musick'sMonument. London, 1676.
- MUFFAT, G.Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
- NASSARRE, P.Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
- D'ANGLEBERT, J.D.Principes de l'Accompagnement du clavecin (del PremièreLivre de Pièces du clavecin). 1689.
- LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique.,Paris, 1696.
- SAINT-LAMBERT, M.Les Principes du clavecin.Paris, 1697.
- KUHNAU, J.Der MusikalischeQuacksalber.Dresden, 1700.
- HOTTETERRE, J.Principes de la Flutetraversière. Paris, 1708.
- COUPERIN, F.L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
- HOTTETERRE, J.M.L'Art de preluder. Paris 1719.
- MARCELLO, B.II teatro alla moda. 1722.
- GEMINIANI, F.The Art of Playing on the Violin.London, 1731.
- MATTHESON, J.Kleine General-Bass-Schule.1735.
- MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique.Paris, 1736.
- BACH, J.S. Vorschriften... des GeneralbassoderAccompagnement. Leipzig, 1738.
- GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
- QUANTZ, J.J.VersucheinerAnweisung, die Flötetraversièrezuspielen. Berlin, 1752.
- BACH, C.P.E.Versuchüber die wahre Art das Clavier zuspieren, I y II.Berlin, 1753, 1762.
- BROWN, H. M. & SADIE, S.Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
- DONINGTON, R.The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
- DONINGTON, R.Baroque Music: Style and Performance.London: Faber Music, 1982.
- FABBRI, P.Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
- GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.
- GROUT, D. & PALISCA, C.Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: AlianzaMúsica, 1992.

REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.
HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.
SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.
STRUNK'S, O. Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.
STRUNK'S, O. Source readings in music history: The late Eighteenth Century. New York, London: Norton & Company, 1998.

Programación Docente de AFINACIÓN E MANTEMENTO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA AFINACIÓN E MANTEMENTO 3 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	B) Obligatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO									XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	1	1	1						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				AMILCARPAVEL@YAHOO.COM				XOVES 9:30-10:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ao mantemento e conservación do instrumento. Precaucións e solucións para problemas físicos comúns e específicos do instrumento. Técnicas de afinación e a súa adaptación a diferentes temperamentos e tons.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T 3, T 4, T 8, T 15
XERAIS	X 5, X 10, X 19, X 24, X 25, X 26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP 8, EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Establecer unha guía práctica para o mantemento e conservación do instrumento.	T1, T2, T8, T15, X19
Proporcionar precaucións e solucións para problemas físicos comúns e específicos do instrumento. T3, X5, X24, X25	
Adquirir diferentes técnicas de afinación e a súa adaptación a diferentes temperamentos e tons. T4, T8, T15, EP2, EP9	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Organoloxía	Anatomía do instrumento	15
Mantemento	Problemas comúns. Precaución e solucións. Organización do tempo para o mantemento. Xestión de materiais para o mantemento. Climas extremos e o seu impacto no instrumento. Problemas comúns. Precaución e solucións. Laudaría de emerxencia. Como solucionar problemas de emerxencia: rotura da corda da cola, movemento do puntal.	
Afinación	Técnicas de afinación. Temperamentos nos instrumentos de corda. Cambios de ton segundo o repertorio. 392 Hz, 415 Hz, 440 Hz, 460 Hz.	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64
Titorias	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9, E16 Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9, E16 Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental. T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		60%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura T1, T2, T3, T4, T8, T15, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		60%

EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación alternativa T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, EP2, EP8, EP9		

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- MASETTI BITELLI, LUISA. Restauración de instrumentos y materiales. Ciencia, música y etnología .Junta de Andalucía. Consejería de Cultura, IAPH: Nerea, 2004
- MERINO DE LAFUENTE, JESÚS MARIANO. Las vibraciones de la música. Alicante: Club Universitario, 2006
- H. FLETCHER, NIVILLE; D. ROSSING, THOMAS. The physics of musical instruments. New York, USA. Springer Science + business media, 2005
- W.HENRY HILL,ARTHUR F. HILL,F.S.A., ALFRED E. HILL. Antonio Stradivari. His life and work (1644-1737). London: Macmillan and Co; limited ST Martin's street. 1909
- BRANDI, Cesare. Teoría de la restauración. Madrid: Alianza Editorial, 1988
- RAMÓN, ANDRÉS. Diccionario de instrumentos musicales: De Píndaro a J.S. Bach. Barcelona: Biblograf, 1995
- ALCOBER ALCODORI, FRANCISCO; LAFUENTE AVEDILLO, RAFAEL. La música y los instrumentos musicales. Desde el Barroco hasta el siglo XX. Alicante: UMA Editores, 2010
- CARLETTI, GABRIELE. Vernici in Liuteria. Padova: Ed. Zanibon, 1985
- PINTO COMAS, RAMÓN. Manual del luthier. Tratado práctico sobre la construcción de violines. Barcelona: Ed. Parramond, 2000
- L. BARCLAY, ROBERT. The Care of historic musical instruments. Canada: Museums & Galleries Commission, 1997

Programación Docente de ORQUESTRA I-VIII (M. Antiga)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF, ICPRB, Viola da gamba, Clave
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR AYALA BENDIXEN
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR AYALA B.				amilcarpavel@csmvigo.com					
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ									

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais barrocas. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director e o concertino, e a integración no conxunto e os criterios interpretativos historicamente informados, a través dunha aproximación aos diferentes estilos do repertorio orquestral barroco segundo a época e a nación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Baixo continuo, Conxunto
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a práctica orquestral como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.	T9,T13,X7,X8,EI3,EI8, EI9, EI10
Coñecer e manexar correctamente as indicacións máis comúns de dinámica, agónica, fraseo, articulación, etc. aplicándoas conforme ós diferentes estilos barrocos segundo o período e a nación. Para os instrumentos armónicos, ler con solvencia e realizar un continuo orquestral axeitado: construír correctamente os acordes que se corresponden con cada cifrado, empregando disposicións armónicas axeitadas seguindo criterios de estilo e de práctica orquestral; facer unha realización con propiedade, atendendo a os diferentes estilos e épocas; aplicar os recursos propios de cada instrumento armónico no acompañamento orquestral: baixo seguinte, reforzo do baixo e outros rexistros, técnicas de recheo para dar máis ou menos corpo ao tecido orquestral, emprego da percusión e a repercusión rítmica nos lugares axeitados, uso consciente e axeitado do número de voces.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás esixencias do repertorio traballado, con atención especial á afinación, a articulación e a acentuación correcta en relación cos pulsos fortes-débiles e longos-curtos. Demostrar solvencia no emprego da ornamentación e a improvisación en pasaxes que o precisen por razón de estilo. Especificamente para o clave, adquirir a capacidade de conducir e de amalgamar o son da orquestra, prestando atención especial á articulación da liña do baixo.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Desenvolver adecuadamente a lectura a primeira vista co fin de permitir a montaxe fluída das obras de dificultade acorde ao curso.	X2,EI7,EI9
Adquirir un hábito de estudo individual previo á clase que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo. Para os instrumentos armónicos: cifrar sen fallos ou omisións importantes o baixo continuo de cada nova obra, tendo preparado para o primeiro ensaio. Para o clave: ter os dous teclados do instrumento correctamente afinados e co temperamento axeitado, antes do comenzo de cada sesión.	T13,X3,X8,EI5,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música de conxunto	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agónica, repentización, acentuación e anacrusas. Traballo co concepto de tactus e as súas implicacións no discurso musical. A ornamentación escrita e a improvisada. Lectura e realización axeitada do baixo	TODAS

	continuo.	
A práctica orquestral como formación profesional	Reacción e comprensión ante os diferentes xestos do director e do concertino. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes periodos e estilos do Barroco. O concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocrítica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	TODAS
O traballo en equipo	Traballo gradual do repertorio instrumental. O traballo coa xeneración e a xestión das enerxías grupais. Elección e crítica de versións. Traballo da tímbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura e dos diferentes temperamentos históricos. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Os xestos básicos de dirección. A preparación das actuacións públicas.	TODAS
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respecto ao traballo en equipo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escea. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	TODAS
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación.	TODAS

Total de sesións por cuadrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Ensaio e concertos	49		49
Traballo persoal		56	56
Total de sesións por cuadrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,E13,E18,E19	40%
Audición pública	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuadrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a.	T13,X7,E13,E14, E15, E17, E18, E19, E110	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,E13,E18,E19	40%
Audición pública. Lectura a primeira vista.	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuadrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a. Interpretación individualmente ou seccionalmente das obras orquestrais propostas para o curso.Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T13,X7,E13,E14, E15, E17, E18, E19, E110	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
ver avaliación extraordinaria	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición pública presencial ou telemática. Lectura a primeira vista presencial ou telemática .	Interpretación das obras orquestrais propostas para o cuadrimestre coa plantilla original da orquestra en cada curso académico. Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T9,T10,T13,X2,X3,X7,E13,E14, E15, E17, E18, E19, E110	80%

Traballo escrito	Entrega dun traballo escrito que versará sobre algunhas das obras propostas no curso, autor, análise ormal, harmónico e estilístico. O tema concreto deberá ser consensuado co/a director/a da Orquestra.	X3,X8,EI5	20%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

Programación Docente de VIOLÍN BARROCO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLIN BARROCO, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA
CARÁCTER	B) Obligatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				amilcarpavelahoo.com				VENRES 9:30-10:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e mellora de capacidades técnicas, musicais e artísticas que permitan a interpretación do repertorio máis representativo dos propios estilos do instrumento. Coñecemento dos criterios interpretativos aplicables a dito repertorio, segundo a súa evolución histórica e estilística. Práctica e estudo do repertorio solista e orquestral ou, no seu caso, do agrupación correspondente. Desenvolvemento de competencias de desempeño tanto nun marco público como diante dun xulgado, de xeito que permita afrontar os retos da vida profesional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E10 Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver e perfeccionar as capacidades técnicas, artísticas e musicais que permitan resolver o repertorio instrumental con solvencia, a partir da interpretación con criterios históricos da música dos séculos XVII e XVIII, principalmente.	T1, T2, T3, T13, T17, X1, X8, X11, E11, E12, E15, E16, E10
Cultiva información educada sobre o ambiente histórico e o desenvolvemento estilístico particular de cada linguaxe compositivo inscrito no repertorio a partir de fontes de tratados e estudos estilísticos da súa época. T2, T17, X1, X3, X11, E11, E15	
Desenvolver unha capacidade de interpretación crítica e autónoma que permita afrontar con viabilidade o panorama profesional. T6, T13, T15, X13, X24, E12, E10	
Consolidar ferramentas técnicas e estilísticas que axuden a construír as calidades dun intérprete profesional baseado na curiosidade informada, o enxeño interpretativo e a improvisación historicamente informada. T2, T17, X3, X6, E16	
Desenvolver unha adaptación técnica e capacidades artísticas que permitan expresarse co instrumento tanto en repertorios solistas como en grupos de música de cámara e orquestras. T3, T13, T15, X6, X8, X21, E14, E10	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Estudo organizativo do violín barroco e as súas diferenzas co violín moderno. Técnicas de suxeición sen mecanismos e accesorios modernos. Afinación. Montaxe de instrumentos. Adecuación das cordas do intestino co instrumento e o seu mantemento. Mellora do son, ampliación do rango dinámico, da resonancia, da proxección e da emisión de armónicos Técnica de arco. Emisión de sonido. Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnicas de relaxación, control postural e respiración.	
Estilo	Análise, estruturación e aplicación do pensamento e estética do barroco e interpretación con criterios históricos Lectura e estudo das fontes específicas máis relevantes Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, a articulación, a forma musical, o tempo, a dinámica, a agónica, a retórica, os recursos tímbricos e sonoros do instrumento	

	Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	
Interpretación	Mellora das capacidades artísticas, musicais e técnicas que permitan abordar a interpretación do repertorio do instrumento a un nivel superior Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao curso que se interpretará ao final do curso en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuacións públicas	
Audicións	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliación dos demais	
Autonomía musical	Desenvolver hábitos de estudo que permitan xerar independencia performativa e un alto nivel autocrítico. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación	1,5 semanal		
Práctica individual/Estudo persoal		25 h semanais	
Concertos e audicións públicas	3 h cuatrimestr		
Concerto- recital fin de curso	1 hora curso		
"Vortrgasabend" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		
Exames de técnica	1 h cuatrimestr		
Total de sesións por cuadrimestre			

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudo, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		30%
Audicións-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudo, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		30%
Audicións-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para aprobar a asignatura débense superar coa puntuación mínima dun 5 oes exames técnicos e de interpretación. T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		75%
Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		25%
EXTRAORDINARIA			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel. T1, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X11, X13, X21, X24, E1, E2, E4, E5, E6, E10		

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bibliografía xeral por cursos

Primeiro Curso:

Varios Autores. Italianische Diminutionen Editorial AMADEUS

CASTELLO Dario. Opera strumentale. Sonate concertate in stil moderno. Libro Primo e Secondo Venecia 1629

CIMA Giovanni Paolo. Concerti Ecclesiastici Milano 1610 Sonata per Violino & Violone

MARINI Biagio. Affetti musicali - Venecia 1617

FALCONIERO Andrea. Il Libro Primo di Canzone, Sinfonie, Fantasie Napoli 1650

UCCELINI Marco. Sonate, Correnti et Arie. Opera IV- Venecia 1645

CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV

FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6

TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Basso continuo

TELEMANN Georg P. Fantasias

BACH Johann Sebastian. Sonatas BC

Segundo Curso:

TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Basso continuo

TELEMANN Georg P. 6 Sonates a Violon seul, a.c. le Clavecin - Frankfurt 1715

TELEMANN Georg P. Fantasias

CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV

FARINA Carlo. Sonate a Violino e basso

FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6

MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4

SENAILLÉ enallié Le Fils. Sonates a Violon Seul avec la Basse continue 1et 2ª Livres

HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Basso continuo. Op. I

BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado

VERACINI Francesco Maria. Sonate a violino solo e basso Op. 12 (1716)

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios

Terceiro Curso:

SCHMELZER Heinrich. Sonatae unarum fidium seu a violino solo

VIVALDI Antonio. Sonatas Manchester

MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4

COUPERIN François le Grand Concert Royaux

CORELLI Arcangelo. Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV

TARTINI, Giuseppe. XII solos (1742)

LOCATELLI Pietro. X Sonate. VI a Violino Solo è Basso

LECLAIR Jean-Marie. Second et Troisieme livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios

HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Basso continuo. Op. I

MOZART W. A. Sonaten für Violine und Fortepiano

BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado

BACH Johann Sebastian. Concertos para violín

BACH Carl Philipp Emanuel Bach. Sonate für Violine und Cembalo C moll y H moll

Cuarto Curso:

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios
CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
LECLAIR Jean-Marie Second et Troisième livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue
BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado
BACH Johann Sebastian. Concertos para violín
BACH Johann Sebastian Concerto Brandenbourg 4
HERRANDO José. Tres Sonatas
HAYDN Joseph Conciertos para violín
MOZART W. A. Conciertos para violín

Tratados e Estudos

BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimele d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
Traité des agrémens (1771) TARTINI, Giuseppe
MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013

Programación Docente do Traballo Fin de Estudos Música Antiga

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA TFE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Música Antiga
CARÁCTER	TFE								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	Música Antiga								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Sara Ruiz
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Pavel Amilcar Ayala, Rafael Luis Muñoz, Diego Ruenes, Sara Ruiz
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	-	5	5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	Sara Ruiz Martínez					saranuiz@csmvigo.com				
	Diego Ruenes Rubiales					diego_ruenes_rubiales@csmvigo.com				
	Pavel Amilcar Ayala Bendixen					amilcarpavel@csmvigo.com				
Rafael Muñoz Rodríguez					rafamunoz@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Interpretación dun concerto público con elaboración e defensa dun traballo académico que poderá versar sobre diversos aspectos do repertorio elixido, do seu instrumento ou calquera outra temática relacionada coa especialidade e itinerario.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias cursadas con anterioridade
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T8, T14, T15, T16
XERAIS	X2, X3, X5, X6, X7, X8, X10, X13, X21, X25
ESPECÍFICAS	E11, E12, E13, E14, E15, E16, E18, E110

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Interpretación dun recital público de entre 45 e 70 minutos cun descanso opcional non computable que non supere os 15 minutos.	T3, T15, X2, X3, X6, X7, X8, X13, X21
Defensa dun traballo académico (TA) que poderá versar sobre diversos aspectos do repertorio elixido, do seu instrumento ou calquera outra temática relacionada coa especialidade e itinerario.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T14, T15, X10, X25

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Preparación do programa de concerto	A aprobación do programa de concerto seguirá o procedemento xeral descrito na ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, así como tamén o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente para o curso académico actual.	
	O programa de concerto poderá ser monográfico ou estar integrado por pezas de diferentes estilos.	
	O alumno ou alumna poderá incluír no seu programa de concerto pezas de música de cámara. Para a interpretación destas obras o alumno presentará os seus propios instrumentistas acompañantes.	
	O programa de concerto poderá ser interpretado parcial ou completamente de memoria.	
2. Recital público	Segundo o ORDE do 21 de novembro de 2016 Artigo 37, previamente o/a titor/a do alumnado, deberá achegar informe individualizado ao Tribunal do TFE en relación ao desenvolvemento do proxecto e cantas outras circunstancias considere significativas ou relevantes para a correcta avaliación do TFE.	
	O programa de concerto terá carácter público e será dunha duración de entre 45 e 70 minutos, cun descanso opcional non computable que non supere os 15 minutos.	
	A realización do programa de man correrá a cargo do/a alumno/a. Convén que conteña portada (indicando o nome do alumno, dos colaboradores e do titor/a), currículo do alumno e colaboradores, repertorio, e notas ao programa.	
	Respecto das copias a entregar das partituras do programa de concerto, seguirase o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente no curso académico.	

3. Elaboración do traballo académico (TA)	A aprobación do proposta do Traballo académico (TA) seguirá o procedemento xeral descrito na ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, así como tamén o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente para o curso académico actual.	
	A temática do TA será de libre elección do alumnado coa aprobación do titor/a, se ben terá que ter relación co itinerario e gardar unha relación co recital. A extensión mínima do traballo (excluído portada, resumo, bibliografía e anexos) será de vinte páxinas en tamaño DIN-A 4 a dobre cara, con letra Arial 11 puntos a espazo de 1,5 e marxes de 3 cm.	
	O traballo deberá desenvolver cando menos as seguintes seccións: <ul style="list-style-type: none"> • Portada (debe conter todos os datos identificativos: Título, Autor, Titor/a, Curso académico, Especialidade-Itinerario, Logo oficial do Conservatorio) • Resumo/Abstract (dous idiomas, un deles inglés) • Índice • Introdución (obxecto de estudo, xustificación do tema, estado da cuestión, obxectivos, hipótese (de ser o caso) ou preguntas de investigación e metodoloxía) • Corpo do traballo (organizado en capítulos, se é o caso) • Conclusións • Bibliografía • Anexos documentais (opcional) 	
	Respecto das características e número de exemplares a entregar do TA, seguirase o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente no curso académico.	
4. Exposición e defensa do TA	A exposición e defensa pública do TA non excederá no seu conxunto os 30 minutos de duración.	
	Ao remate da exposición (que non excederá os 20 minutos) o Tribunal poderá manter un debate co/a alumno/a sobre aquelas cuestións referidas ao contido do TA que os seus membros consideren oportunas. O debate non excederá os 10 minutos.	
	Poderase facer uso de software para apoiar a presentación, no que se pode incluír audio e vídeo se é necesario. Do mesmo xeito, tamén se pode apoiar a presentación coa interpretacións de exemplos ou pasaxes co instrumento.	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Titorías individuais: orientación e seguimento da preparación do recital e da elaboración do TA. (Teranse en conta as sesións adicadas aos ensaios co/a clavecinista acompañante, de ser o o caso).	Variable, dependendo do número de sesións de titorías realizadas		6 - 20
Recital: interpretación pública ante tribunal do programa de concerto presentado.	2		
Exposición e defensa do TA: presentación e defensa da memoria do traballo académico elaborado.	1		
Traballo persoal: comprenderá <ul style="list-style-type: none"> • o estudo do programa de concerto presentado • a pesquisa e a análise crítica das fontes de información para o desenvolvemento da temática do TA, a redacción da memoria e a preparación da exposición, empregando as ferramentas de software de edición e presentación axeitadas. 		277 - 291	277 - 291
Total de horas			300

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Na sesión de cualificación posterior á interpretación do programa de concerto e á defensa do TA, seguiranse os criterios expostos no artigo 37.5 e 37.6 da ORDE do 21 de novembro de 2016. <u>A acta final incluír un informe do Tribunal. Para tal efecto, seguirase o modelo de rúbrica aprobado na CCP no curso académico vixente.</u>			
Elaboración, exposición e defensa da memoria do TFE (Traballo Académico)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orixinalidade do obxecto de estudo e rigor na metodoloxía empregada. Aproximación ao obxecto de estudo desde unha perspectiva científica, performativa, histórica ou pedagóxica. Interese dos resultados e /ou conclusións achegadas. 2. Corrección ortográfica, claridade na redacción do texto, coherencia na estruturación, rigor no manexo e uso das fontes bibliográficas e do sistema de citas empregado. 3. Claridade e orixinalidade na exposición pública: estruturación axeitada, coherencia entre o contido da exposición e o corpo do TA, uso de ferramentas de apoio e/ou interpretación propia de exemplos musicais. Claridade e calidade nas respostas ás preguntas do tribunal. 	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T14, T15, X10, X25	20%

<p style="text-align: center;">Recital</p>	<p>1. Interpretación pública do programa de concerto amosando o necesario control técnico do instrumento. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <p>1.1. Dificultade do repertorio presentado. 1.2. Dominio instrumental: control postural, limpeza e claridade do son, proxección do son, control do timbre, control da respiración e da emisión.</p> <p>2. Interpretación pública do do programa de concerto amosando un estilo interpretativo coherente e concordante coa forma e estética de cada obra. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <p>2.1. Capacidade para deducir a información non escrita na partitura referente a ritmo, tempi, dinámicas, agónicas, articulación, fraseado, ornamentación e planos sonoros. Capacidade para aplicar ditos parámetros na interpretación, con fidelidade ao estilo segundo a tradición interpretativa historicamente informada. Fidelidade a os aspectos interpretativos inherentes á forma e estética musical. 2.2. De ser o caso, no repertorio de cámara ou con orquestra: unificación de criterios musicais e artísticos entre os membros da agrupación.</p> <p>3. Amosar as capacidades necesarias para a interpretación en público. Aplicarase dun modo xeral para todo o recital. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <p>3.1. Aplicación autónoma dos coñecementos necesarios para a preparación correcta do instrumento ou instrumentos empregados no recital : trastes, cordas, etc.. con especial atención á súa correcta afinación conforme a un temperamento histórico axeitado ó repertorio. 3.2. Adecuación do xesto á interpretación musical. Coidado da posta en escea. Concentración ao longo do recital, control postural e da respiración, xestión da ansiedade escénica e control da memoria (de ser o caso). Achega persoal ao enriquecemento da interpretación.</p>	<p>T3, T15, X2, X3, X6, X7, X8, X13, X21</p>	<p style="text-align: center;">80%</p>
---	--	--	---

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.</p>	<p>Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.</p>

8. Bibliografía, materiais e documentos

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Consultar o <i>Protocolo do TFE</i> vixente para o curso académico. ▪ ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, do 29 de outubro, polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Música, nas especialidades de Composición, Interpretación, Musicoloxía e Pedagogía na Comunidade Autónoma de Galicia (dog do 1 de decembro de 2016).

Programación Docente de BAIXO CONTINUO I-VIII (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2	2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da realización do baixo continuo en obras de diferentes épocas e Autores. Estudo dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamento e ornamentación empegadas ao longo do período barroco.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento, música de cámara, orquestra.
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 18
ESPECÍFICAS	E 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer e practicar a realización das cadencias, as progresións armónicas e os enlaces melódicos no instrumento de continuo. Coñecer os diferentes sistemas de cifrado do baixo continuo.	T1,T2,T3,T4,T6,T15,X1,X3,X4,X6,EI2
Coñecer e estudar os principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada.	T1,T2,T4,T14,T15,X1,X11,X15
Practicar e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a vista do baixo continuo. Coñecer os diferentes recursos idiomáticos propios de cada instrumento para a realización do baixo continuo.	T1,T2,T3,T6,T15,X2,X4,X6,X9,EI7
Realizar o baixo continuo de obras de distintos períodos e estilos do Barroco, respectando as características propias de cada unha delas e baseándose en criterios interpretativos historicistas.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T13,T15,X1,X4,X6,X7,X10,X11,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10
Practicar a ornamentación e a improvisación na realización do baixo continuo.	T1,T6,T7,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X11,X17,EI1,EI2,EI5,EI7,EI8,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Exercicios	Cadencias. A regra da oitava. Sucesións armónicas. Enlaces melódicos. Ornamentación.	16 (TODAS)
2. Repertorio	Realización do baixo continuo de: obras para unha voz ou un instrumento solista e baixo do Seicento italiano. Ostinatos. Madrigais. Recitativos e arias de operas e cantatas. Suites francesas. Sonatas do barroco pleno e tardío. Tonos humanos. Concerto e Concerto Grosso.	16
3. Formacións	Realización do baixo continuo en grupos variados de música de cámara e na orquestra	16
4. Fontes	Estudo dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. Aplicación deste coñecemento na execución do b. continuo.	16
5.Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	

Total de sesións por cuadrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas: Introducción xeral de cada tema que constitúe a materia.. Lectura guiada de fontes Análise e comentario dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. práctica de exercicios de cadencias, regra da oitava, sucesións armónicas, enlaces melódicos e ornamentación do baixo continuo. Realización dun baixo continuo dun estilo relacionado co tema ou temas que se están a traballar. A realización se fará co alumno solo e despois co orgánico necesario ao completo de ser posible.	24		24
Audicións cuadrimestrais, tocando un mínimo de tres obras por cuadrimestre.	2		2
Traballo persoal e ensaio: Preparación do baixo continuo individualmente e ensaios previos á clase co solista ou solistas.		94	94
Total de sesións por cuadrimestre			120

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/Clases e traballo persoal	Realizarse unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	T1,T2,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T12,T13,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X9,X10,X11,X15,X17,X18,E1,E2,E3,E5,E6,E7,E8,E9,E10	50%
Audición pública	Tocarase un mínimo de tres obras por cuadrimestre. Valorarase a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidade do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T15,X2,X4,X6,X7,X10,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	TODAS	50%
Audición pública	Tocarase un mínimo de tres obras. Valorarase a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidade do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T15,X2,X4,X6,X7,X10,X17,EI1,EI2,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Ver avaliación extraordinaria.	TODAS	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Proba práctica que constará de dúas partes: - Lectura a vista de baixos continuos de diferentes estilos e épocas. - Programa integrado por repertorio para solista ou solistas e baixo continuo, cun mínimo de tres obras por cuadrimestre, mostrando control técnico do instrumento, coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas e escoita atenta ao conxunto de intérpretes. Deberá interpretarse repertorio axeitado a o nivel do cada curso e deberá ser	T1,T2,T3,T9,T10,T15,X6,X7,X11,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	100%

	variado en canto a estilos, épocas e plantilla. Valorarase o control técnico, a coherencia estilística da realización do baixo continuo en concordancia coa forma e estética das pezas, a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas, a capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación.		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O profesor terá a disposición do alumnado unha bibliografía actualizada dos tratados históricos e modernos sobre baixo continuo			

Programación Docente de CONXUNTO I-VIII (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento e práctica do repertorio para conxunto de instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco nas súas diferentes formacións.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	ICPRB, Notacións
TRANSVERSAIS	T1, 7, 9
XERAIS	X2, 3, 7, 11, 17
ESPECÍFICAS	E1 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da formación laudística.	T1, T7, T9, X7, X17, E16, E18, E19
Coñecer e realizar os xestos básicos que permiten a interpretación coordinada sen director.	T7, T9, E13, E14, E18, E19
Desenvolver a sensibilidade auditiva como medio para actuar sobre a calidade da interpretación	X2, E13
Interpretar con corrección e musicalidade as obras do programa.	T1, X2, X3, X11, X17, E11, E12, E13, E14, E15, E18, E19
Desarrollar progresivamente a autonomía necesaria para preparar o repertorio con ensaios previos sen a axuda do profesor.	T1, T7, T9, X7, X11, X17, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Traballo da unidade sonora	Afinación, timbre, pulsación	TODAS
Interpretación	Articulación, ritmo, agoxica, dinámica e fraseo. Corrección estilística. Ornamentación.	TODAS
Traballo de conxunto	Sonoridade de conxunto, equilibrio de planos, función de cada instrumento. Xesto conxunto. Enerxía de grupo: xeración e xestión da mesma.	TODAS
Audición	Protocolo para a preparación da interpretación en público. Recursos para a correcta interpretación pública.	TODAS
Plans de reforzo ou recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAS	HORAS NON PRESENCIAS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación	18		18

Concertos e audicións públicos	2		2
Traballo persoal		40	40
Total de sesións por cuadrimestre			60

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/ Traballo persoal en ensaios/clases	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado. Estudo persoal previo das obras a preparar. Traballo regular de ensaio cos compañeiros do conxunto. Traballo nas clases prácticas para acadar os obxectivos da programación	T1,T7,T9, X2,X3,X7,X11,X17, E11,E12, E13,E14,E15,E16,E17 ,E18,E19	60%
Audición pública	Interpretación pública do repertorio traballado.	T1,X2,X3,X7,X11,X17, E11,E12, E13,E14,E15,E18	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

	ver avaliación ordinaria		

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

	ver avaliación extraordinaria		

EXTRAORDINARIA

Audición / exame	O alumno presentará un programa acorde co nivel econtidos do curso e o interpretará en público. Por tratarse dunha asignatura de grupo, deberá aportar o resto dos integrantes do conxunto.	T9,X2,X3,X7,X17, E11,E12, E13,E14,E15,E18,E19	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Repertorio principal:
 Duos para Laúde Renacentista e para vihuela
 Duos para tiorba e tiorbino de Bellerofonte Castaldi
 Dúos para guitarra barroca: Sieur de La Grange, F. Corbetta, N. Diesel
 Trios para conxunto de laúdes
 Cuartetos de laúdes: G.A. Terzi e N.Vallet
 Sinfonías para guitarra barroca e baixo continuo: F. Corbetta

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ								VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia e da evolución dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco e do seu repertorio, así como dos intérpretes e pedagogos máis significativos. Coñecemento das características construtivas e organolóxicas, funcionamento acústico e posibilidades técnicas e expresivas de cada instrumento.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Notacións, Fontes históricas e disciplinas de formación básica do ámbito da Musicoloxía.
TRANSVERSAIS	T1, T4, T7, T13, T14, T15
XERAIS	X8, X9, X11, X19, X24, X25
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E16

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer a orixe e a evolución de cada un dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e Barroco	
Coñecer as diferentes escolas de luthería históricas e modernas e a súa relación co repertorio correspondente	
Recoñecer os diferentes estilos compositivos tanto na parte teórica como na escoita	
Coñecer o repertorio solístico, camerístico e de consort dos diferentes instrumentos	
Estudar e recoñecer as diferentes escolas pedagóxicas e os intérpretes máis significativos	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Historia	Xénese e evolución dos ICPRB de xeito individual e por familias	T4, X8, X9
Organoloxía	Características construtivas e organolóxicas dos ICPRB	T4, X8, X9, E14
Fontes	Tratados históricos e modernos sobre os ICPRB. Repertorio principal solista e de conxunto dos ICPRB. Principais autores e estilos compositivos.	T4, X8, X11
Pedagogía/ Interpretación	Estudo das distintas escolas pedagóxicas da interpretación historicamente informada. Estudo e valoración dos principais intérpretes dos séculos XX e XXI mediante a audición comparada.	T4, T7, X8, X9, X19, E11, E12, E16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
	18		18
	2		2

		70	70
Total de sesións por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases. Valoración da calidade e o interese da capacidade de investigación documental. Para a avaliación continua se terá en conta a asistencia a clase do alumno.	T1,T4,T14,T15,X8,X11,X24,X25,EI2,EI4,EI6	60%
Exames/traballos	O exame realizarase ao remate do cuadrimestre un exame. O alumno deberá poder responder a un test conforme ao contido impartido e tamén desenvolver un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T1,T4,T13,T14,T15,X8,X9,X11,X19,EI6	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
	ver avaliación ordinaria		

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	ver avaliación extraordinaria		

EXTRAORDINARIA			
Exames/traballos	O alumno deberá realizar un exame conforme aos contidos da materia e entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T4,T14,T15,X9,X11,X19,EI6	100%

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

O profesor terá a disposición do alumnado unha lista da bibliografía e discografía máis relevante en torno á materia.

Programación Docente de INSTRUMENTOS DE CORDA PULSADA DO RENACEMENTO E BARROCO I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL ICPRB 8 CUADRIMESTRES										
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN					ITINERARIO	ICPRB			
CARÁCTER	B) Obrigatoria					TIPO DE CLASES	Individual			
DEPARTAMENTO	Música Antiga					XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ			
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	
ETCS/CUADRIMESTRE	9	9	9	9	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				rafamunoz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Aprendizaxe e interpretación dun repertorio principal solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco. Interpretación con criterios estéticos e estilísticos axeitados a este repertorio: a interpretación historicamente informada. O xesto escénico, técnicas de concentración e de relaxación. Desenvolvemento dun estilo propio e da madurez creativa. Perfeccionamento das capacidades técnica, musical e artística.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 15
XERAIS	X 1, 3, 6, 11, 21, 24
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 3, 4, 5, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Obter unha formación práctica, teórica e metodolóxica que permita o perfeccionamento das capacidades artísticas, musicais e técnicas, para abordar interpretación do repertorio solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco.	T2,T3,X1,X3,X6,X11,X21,E1,E15
Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento dunha interpretación estética e estilisticamente axeitada á práctica historicamente informada. Adquirir e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a primeira vista dun repertorio adecuado ao nivel	T1,T2,T3,X1,X3,X11,X21,E1,E2,E4,E15
Dominar a tablatura de letras e cifras propia do repertorio destes instrumentos. Coñecer a teoría e a aplicación práctica dos diferentes temperamentos históricos para afinar os distintos instrumentos.	T2,X1,X3,X11,E14,
Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais, as fontes históricas e as novas tecnoloxías para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación. Desenvolver os propios criterios estéticos, sensibilidade, recursos expresivos, creatividade e capacidade de autocrítica.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X21,X24,E1,E2,E4,E15
Potenciar a motivación e a implicación coa obra para acadar unha interpretación ao máximo nivel de comunicación expresiva. Desenvolver o control en público das tensións físicas e mentais e a sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes dentro do respecto ao texto.	T1,T3,X6,X21,E12,E13,E14,E15,E10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Perfeccionamento do sonido base, de toda a gama de articulacións e fraseado e do equilibrio entre ataque e resonancia. Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática. Posición, control e respiración.	TODAS
O estilo e a forma	Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, timbres, articulación tempo e agónica e a súa adecuación aos diferentes estilos e épocas. Aplicación das regras de ornamentar de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos. Utilización dos recursos idiomáticos característicos de cada instrumento	TODAS

	(figueta, campanelas, rasgueos, brisée, etc.)	
A interpretación	Preparación dun programa integrado por repertorio solista que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco. Perfeccionamento da concentración, control da tensión física e da respiración nas actuacións en público. Adestramento permanente e progresivo do xesto en relación co texto musical. Adestramento permanente e progresivo da comunicatividade e da potencia expresiva. Emprego das novas tecnoloxías para potenciar a creatividade.	TODAS
Audicións	Contidos mínimos: Interpretación -nas audicións públicas organizadas polo departamento- dun programa integrado por repertorio solista, cunha duración mínima axeitada a cada curso que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco en cada curso.	3
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	24		24
Audicións cuadrimestrais	5		5
Titorías	1		1
Traballo persoal		262	262
Total de sesións por cuadrimestre			292

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,E11,E12,E13,E14,E15,E110	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X6,X21,E11,E12,E13,E14,E15,E110	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.	T1	
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,E11,E12,E13,E14,E15,E110	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X21	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no	T1	

	curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	ver avaliación extraordinaria		100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Proba práctica: programa integrado por repertorio solista para instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco, segundo o que se indica nos contidos mínimos, mostrando control técnico dos instrumentos e coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación, a autonomía no desenvolvemento e aplicación destas capacidades.	T2,T3,T15,X3,X6,X11,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O profesor terá a disposición do alumnado unha lista de obras orientativas clasificadas por instrumentos e cursos.			

Programación Docente de LECTURA A 1ª VISTA E TRANSPOSICIÓN (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura a primeira vista 2 CUADRIMESTRES (V-VI)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	1,5	1,5	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Lectura nas diferentes chaves antigas propias de cada repertorio e de cada instrumento da familia dos ICPRB. Práctica da lectura a primeira vista en tablaturas das distintas épocas e nos distintos instrumentos da familia. Práctica da lectura a primeira vista partes obrigado na música de cámara.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento principal, música de cámara, conxunto, orquestra barroca.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T10, T13
XERAIS	X9, X10, X12, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Ler a primeira vista cos ICPRB nas chaves de do en terceira, sol en segunda, fa en cuarta con soltura e ler nas chaves de do en cuarta, do en segunda e fa en terceira con solvencia.	T2,T13,X9,X20,X25,EI2, EI4
Domñar a lectura a primeira vista nos diferentes tipos de tablatura.	T2,T13,X14,X15,X25,EI2, EI4
Domñar a lectura a primeira vista nos diferentes instrumentos do conxunto de laúdes: soprano, tenor e baixo e nos diferentes repertorios: solo, cámara, consort e baixo continuo.	T2,T7,T13,X9,X15,X20, X25,EI2,EI4
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura a primeira vista.	T1,T2,T4,T6,T7,X9,X12, X20,EI4,EI6
Recoñecer os diferentes autores e os diferentes estilos musicais na lectura a primeira vista.	T2,T13,X14,X15,X25

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as chaves descritas e en todos os instrumentos da familia	6
Os instrumentos	Práctica da lectura nos diferentes instrumentos da familia dos ICPRB	6
Tablatura	Práctica da lectura a primeira vista en diferentes tipos de tablatura	6
Técnicas de lectura a primeira vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura a primeira vista	4
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	18		

Probas/exames	4		
Estudo persoal	40		
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1,T2,T3,T7,T8, T10,X9,X10,X15, X25	50%
Exames/exposición traballos	Faranse exames de lectura a vista nos que se valorará o coñecemento dos contidos expostos na materia. Poderán solicitarse traballos escritos sobre algúns aspectos teóricos da materia.	T2,T4,T6,T8,T13, X9,X10,X15,E12, E14,E16	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1,T2,T3,T7,T8, T10,X9,X10,X25	50%
Exames/exposición traballos	Faranse exames de lectura a vista nos que se valorará o coñecemento dos contidos expostos na materia. Poderán solicitarse traballos escritos sobre algúns aspectos teóricos da materia.	T2,T4,T6,T8,T13, X9,X10,E12,E14,E16	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberá ser amosado de xeito práctico realizando a lectura a vista de varios fragmentos musicais co instrumento axeitado.	T2,X9,E12,E14	60%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, o profesor poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma.	T2,T4,E16	40%

EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberán ser demostrados de xeito práctico realizando a lectura a vista de varios fragmentos musicais co instrumento axeitado.	T1,T2,E12,E14	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2,T4,X10,E16	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Gallwey, T. (2009)..The Inner game of Tennis.
- Green, B., & Gallwey, T. (1987). The inner game of music. Londres: Pan Books.
- Gallwey, T. (2013). El juego interior del trabajo. Concentración, movilidad, aprendizaje y placer en el lugar de trabajo. Málaga: Sirio.
- García, R. (2015). Como preparar con éxito un concierto o audición. Barcelona: Redbook ediciones.

Programación Docente de PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL ICPRB 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE									Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE									3	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10.30-11.30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T 3, T 4, T 8, T 15
XERAIS	X 5, X 10, X 19, X 24, X 25, X 26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP 8, EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os principais métodos pedagóxicos para ICPRB para poder empregarlos na práctica pedagóxica	
Impartir clases de viola a un alumno (adulto ou neno/nena) baixo a supervisión do profesor ao longo de todo cuadrimestre ou parte del	
Elaborar un pequeno método ou caderno de exercicios propio para principiantes segundo a experiencia co alumno	
Elaboración dun conxunto de recursos materiais axeitados para un curso ou ciclo do Grao Elemental ou Profesional de Música	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Clases prácticas	Impartición de clases a un alumno de grado elemental ou profesional baixo a supervisión do profesor	15
Traballo sobre métodos	Descrición dos métodos para laúd renacentista e barroco, guitarra barroca, tiorba, archilaúd, vihuela. Elaboración dun traballo que comprenda os máis relevantes métodos para estes instrumentos dos séculos XX e XXI	
Método propio	Elaborar clase a clase un método persoal de iniciación aos ICPRB	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Os métodos de ICPRB: descrición detallada dos métodos existentes na pedagogía e aplicación na nosa práctica: sistematización dos recursos contidos nos ditos métodos	2		2
Traballo do alumno sobre os métodos pedagóxicos de ICPRB		60	60
Clases prácticas tutorizadas: a técnica base nos ICPRB	5		5
Clases prácticas tutorizadas: os recursos para traballar con nenos de entre 8 e 14 anos e adultos	4		4

Clases prácticas tutorizadas: a planificación da clase e a secuenciación dos contidos da mesma	4		4
En caso de suspensión parcial ou total das clases presencias, as actividades prácticas propias de esta materia, poderán substituírse por prácticas individuais a realizar polo alumnado, baixo a tutela telemática do docente. Valorarase a posibilidade de realizar actividades de tipo teórico sobre a disciplina que poderán impartirse mediante medios telemáticos (videoconferencia) ou substituírse polo envío de documentos electrónicos para a relaización de traballos e titorización do seu seguemento			
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Prácticas pedagóxicas presenciais ou telemáticas	Asistencia as clases tutorizadas, capacidade para ensinar, flexibilidade na atención ao alumno, capacidade para atopar recursos pedagóxicos, motivación...		80%
Traballo teórico presencial ou telemático	Búsqueda dos métodos, orixinalidade do traballo, profundidade na investigación. Os traballos que contengan extractos completos o parcialmente plaxiados, non se calificarán e farán media coa parte práctica coa calificación de 0.		20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Prácticas pedagóxicas presenciais ou telemáticas	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		80%
Traballo teórico presencial ou telemático	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Memoria escrita	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
Examen presencial ou telemático	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación aternativa		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIBIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, poloque se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promociónda accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

Programación Docente de BAIXO CONTINUO I-VIII (ICPRB)

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2	2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da realización do baixo continuo en obras de diferentes épocas e Autores. Estudo dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamento e ornamentación empegadas ao longo do período barroco.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento, música de cámara, orquestra.
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 18
ESPECÍFICAS	E 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer e practicar a realización das cadencias, as progresións armónicas e os enlaces melódicos no instrumento de continuo. Coñecer os diferentes sistemas de cifrado do baixo continuo.	T1,T2,T3,T4,T6,T15,X1,X3,X4,X6,EI2
Coñecer e estudar os principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada.	T1,T2,T4,T14,T15,X1,X11,X15
Practicar e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a vista do baixo continuo. Coñecer os diferentes recursos idiomáticos propios de cada instrumento para a realización do baixo continuo.	T1,T2,T3,T6,T15,X2,X4,X6,X9,EI7
Realizar o baixo continuo de obras de distintos períodos e estilos do Barroco, respectando as características propias de cada unha delas e baseándose en criterios interpretativos historicistas.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T13,T15,X1,X4,X6,X7,X10,X11,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10
Practicar a ornamentación e a improvisación na realización do baixo continuo.	T1,T6,T7,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X11,X17,EI1,EI2,EI5,EI7,EI8,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Exercicios	Cadencias. A regra da oitava. Sucesións armónicas. Enlaces melódicos. Ornamentación.	16 (TODAS)
2. Repertorio	Realización do baixo continuo de: obras para unha voz ou un instrumento solista e baixo do Seicento italiano. Ostinatos. Madrigais. Recitativos e arias de operas e cantatas. Suites francesas. Sonatas do barroco pleno e tardío. Tonos humanos. Concerto e Concerto Grosso.	16
3. Formacións	Realización do baixo continuo en grupos variados de música de cámara e na orquestra	16
4. Fontes	Estudo dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. Aplicación deste coñecemento na execución do b. continuo.	16
5.Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	

Total de sesións por cuadrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas: Introducción xeral de cada tema que constitúe a materia.. Lectura guiada de fontes Análise e comentario dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. práctica de exercicios de cadencias, regra da oitava, sucesións armónicas, enlaces melódicos e ornamentación do baixo continuo. Realización dun baixo continuo dun estilo relacionado co tema ou temas que se están a traballar. A realización se fará co alumno solo e despois co orgánico necesario ao completo de ser posible.	24		24
Audicións cuadrimestrais, tocando un mínimo de tres obras por cuadrimestre.	2		2
Traballo persoal e ensaio: Preparación do baixo continuo individualmente e ensaios previos á clase co solista ou solistas.		94	94
Total de sesións por cuadrimestre			120

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/Clases e traballo persoal	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	T1,T2,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T12,T13,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X9,X10,X11,X15,X17,X18,E1,E2,E3,E5,E6,E7,E8,E9,E10	50%
Audición pública	Tocarase un mínimo de tres obras por cuadrimestre. Valorarase a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidade do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T15,X2,X4,X6,X7,X10,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiandada-Dicembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	TODAS	50%
Audición pública	Tocarase un mínimo de tres obras. Valorarase a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidade do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.	T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T15,X2,X4,X6,X7,X10,X17,EI1,EI2,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Ver avaliación extraordinaria.	TODAS	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Proba práctica que constará de dúas partes: - Lectura a vista de baixos continuos de diferentes estilos e épocas. - Programa integrado por repertorio para solista ou solistas e baixo continuo, cun mínimo de tres obras por cuadrimestre, mostrando control técnico do instrumento, coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas e escoita atenta ao conxunto de intérpretes. Deberá interpretarse repertorio axeitado a o nivel do cada curso e deberá ser	T1,T2,T3,T9,T10,T15,X6,X7,X11,X17,EI1,EI2,EI3,EI5,EI7,EI8,EI9,EI10	100%

	variado en canto a estilos, épocas e plantilla. Valorarase o control técnico, a coherencia estilística da realización do baixo continuo en concordancia coa forma e estética das pezas, a escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas, a capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación.		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O profesor terá a disposición do alumnado unha bibliografía actualizada dos tratados históricos e modernos sobre baixo continuo			

Programación Docente de CONXUNTO I-VIII (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento e práctica do repertorio para conxunto de instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco nas súas diferentes formacións.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	ICPRB, Notacións
TRANSVERSAIS	T1, 7, 9
XERAIS	X2, 3, 7, 11, 17
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da formación laudística.	T1, T7, T9, X7, X17, E16, E18, E19
Coñecer e realizar os xestos básicos que permiten a interpretación coordinada sen director.	T7, T9, E13, E14, E18, E19
Desenvolver a sensibilidade auditiva como medio para actuar sobre a calidade da interpretación	X2, E13
Interpretar con corrección e musicalidade as obras do programa.	T1, X2, X3, X11, X17, E11, E12, E13, E14, E15, E18, E19
Desarrollar progresivamente a autonomía necesaria para preparar o repertorio con ensaios previos sen a axuda do profesor.	T1, T7, T9, X7, X11, X17, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Traballo da unidade sonora	Afinación, timbre, pulsación	TODAS
Interpretación	Articulación, ritmo, agoxica, dinámica e fraseo. Corrección estilística. Ornamentación.	TODAS
Traballo de conxunto	Sonoridade de conxunto, equilibrio de planos, función de cada instrumento. Xesto conxunto. Enerxía de grupo: xeración e xestión da mesma.	TODAS
Audición	Protocolo para a preparación da interpretación en público. Recursos para a correcta interpretación pública.	TODAS
Plans de reforzo ou recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAS	HORAS NON PRESENCIAS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación	18		18

Concertos e audicións públicos	2		2
Traballo persoal		40	40
Total de sesións por cuadrimestre			60

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/ Traballo persoal en ensaios/clases	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado. Estudo persoal previo das obras a preparar. Traballo regular de ensaio cos compañeiros do conxunto. Traballo nas clases prácticas para acadar os obxectivos da programación	T1,T7,T9, X2,X3,X7,X11,X17, E11,E12, E13,E14,E15,E16,E17 ,E18,E19	60%
Audición pública	Interpretación pública do repertorio traballado.	T1,X2,X3,X7,X11,X17, E11,E12, E13,E14,E15,E18	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

	ver avaliación ordinaria		

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

	ver avaliación extraordinaria		

EXTRAORDINARIA

Audición / exame	O alumno presentará un programa acorde co nivel econtidos do curso e o interpretará en público. Por tratarse dunha asignatura de grupo, deberá aportar o resto dos integrantes do conxunto.	T9,X2,X3,X7,X17, E11,E12, E13,E14,E15,E18,E19	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Repertorio principal:
 Duos para Laúde Renacentista e para vihuela
 Duos para tiorba e tiorbino de Bellerofonte Castaldi
 Dúos para guitarra barroca: Sieur de La Grange, F. Corbetta, N. Diesel
 Trios para conxunto de laúdes
 Cuartetos de laúdes: G.A. Terzi e N.Vallet
 Sinfonías para guitarra barroca e baixo continuo: F. Corbetta

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ								VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia e da evolución dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco e do seu repertorio, así como dos intérpretes e pedagogos máis significativos. Coñecemento das características construtivas e organolóxicas, funcionamento acústico e posibilidades técnicas e expresivas de cada instrumento.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Notacións, Fontes históricas e disciplinas de formación básica do ámbito da Musicoloxía.
TRANSVERSAIS	T1, T4, T7, T13, T14, T15
XERAIS	X8, X9, X11, X19, X24, X25
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E16

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer a orixe e a evolución de cada un dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e Barroco	
Coñecer as diferentes escolas de luthería históricas e modernas e a súa relación co repertorio correspondente	
Recoñecer os diferentes estilos compositivos tanto na parte teórica como na escoita	
Coñecer o repertorio solístico, camerístico e de consort dos diferentes instrumentos	
Estudar e recoñecer as diferentes escolas pedagóxicas e os intérpretes máis significativos	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Historia	Xénese e evolución dos ICPRB de xeito individual e por familias	T4, X8, X9
Organoloxía	Características construtivas e organolóxicas dos ICPRB	T4, X8, X9, E14
Fontes	Tratados históricos e modernos sobre os ICPRB. Repertorio principal solista e de conxunto dos ICPRB. Principais autores e estilos compositivos.	T4, X8, X11
Pedagogía/ Interpretación	Estudo das distintas escolas pedagóxicas da interpretación historicamente informada. Estudo e valoración dos principais intérpretes dos séculos XX e XXI mediante a audición comparada.	T4, T7, X8, X9, X19, E11, E12, E16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
	18		18
	2		2

		70	70
Total de sesións por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases. Valoración da calidade e o interese da capacidade de investigación documental. Para a avaliación continua se terá en conta a asistencia a clase do alumno.	T1,T4,T14,T15,X8,X11,X24,X25,EI2,EI4,EI6	60%
Exames/traballos	O exame realizarase ao remate do cuadrimestre un exame. O alumno deberá poder responder a un test conforme ao contido impartido e tamén desenvolver un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T1,T4,T13,T14,T15,X8,X9,X11,X19,EI6	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
	ver avaliación ordinaria		

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	ver avaliación extraordinaria		

EXTRAORDINARIA			
Exames/traballos	O alumno deberá realizar un exame conforme aos contidos da materia e entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T4,T14,T15,X9,X11,X19,EI6	100%

ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

O profesor terá a disposición do alumnado unha lista da bibliografía e discografía máis relevante en torno á materia.

Programación Docente de INSTRUMENTOS DE CORDA PULSADA DO RENACEMENTO E BARROCO I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL ICPRB 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO				ICPRB	
CARÁCTER	B) Obrigatoria				TIPO DE CLASES				Individual	
DEPARTAMENTO	Música Antiga				XEFE/A DO DEPARTAMENTO				SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA				RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/CUADRIMESTRE	9	9	9	9	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				rafamunoz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Aprendizaxe e interpretación dun repertorio principal solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco. Interpretación con criterios estéticos e estilísticos axeitados a este repertorio: a interpretación historicamente informada. O xesto escénico, técnicas de concentración e de relaxación. Desenvolvemento dun estilo propio e da madurez creativa. Perfeccionamento das capacidades técnica, musical e artística.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 15
XERAIS	X 1, 3, 6, 11, 21, 24
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 3, 4, 5, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Obter unha formación práctica, teórica e metodolóxica que permita o perfeccionamento das capacidades artísticas, musicais e técnicas, para abordar interpretación do repertorio solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco.	T2,T3,X1,X3,X6,X11,X21,E1,E15
Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento dunha interpretación estética e estilisticamente axeitada á práctica historicamente informada. Adquirir e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a primeira vista dun repertorio adecuado ao nivel	T1,T2,T3,X1,X3,X11,X21,E1,E2,E4,E15
Dominar a tablatura de letras e cifras propia do repertorio destes instrumentos. Coñecer a teoría e a aplicación práctica dos diferentes temperamentos históricos para afinar os distintos instrumentos.	T2,X1,X3,X11,E14,
Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais, as fontes históricas e as novas tecnoloxías para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación. Desenvolver os propios criterios estéticos, sensibilidade, recursos expresivos, creatividade e capacidade de autocrítica.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X21,X24,E1,E2,E4,E15
Potenciar a motivación e a implicación coa obra para acadar unha interpretación ao máximo nivel de comunicación expresiva. Desenvolver o control en público das tensións físicas e mentais e a sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes dentro do respecto ao texto.	T1,T3,X6,X21,E12,E13,E14,E15,E10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Perfeccionamento do sonido base, de toda a gama de articulacións e fraseado e do equilibrio entre ataque e resonancia. Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática. Posición, control e respiración.	TODAS
O estilo e a forma	Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, timbres, articulación tempo e agónica e a súa adecuación aos diferentes estilos e épocas. Aplicación das regras de ornamentar de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos. Utilización dos recursos idiomáticos característicos de cada instrumento	TODAS

	(figueta, campanelas, rasgueos, brisée, etc.)	
A interpretación	Preparación dun programa integrado por repertorio solista que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco. Perfeccionamento da concentración, control da tensión física e da respiración nas actuacións en público. Adestramento permanente e progresivo do xesto en relación co texto musical. Adestramento permanente e progresivo da comunicatividade e da potencia expresiva. Emprego das novas tecnoloxías para potenciar a creatividade.	TODAS
Audicións	Contidos mínimos: Interpretación -nas audicións públicas organizadas polo departamento- dun programa integrado por repertorio solista, cunha duración mínima axeitada a cada curso que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco en cada curso.	3
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	24		24
Audicións cuadrimestrais	5		5
Titorías	1		1
Traballo persoal		262	262
Total de sesións por cuadrimestre			292

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,E11,E12,E13,E14,E15,E110	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X6,X21,E11,E12,E13,E14,E15,E110	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.	T1	
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiñantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,E11,E12,E13,E14,E15,E110	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X21	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no	T1	

	curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	ver avaliación extraordinaria		100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Proba práctica: programa integrado por repertorio solista para instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco, segundo o que se indica nos contidos mínimos, mostrando control técnico dos instrumentos e coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación, a autonomía no desenvolvemento e aplicación destas capacidades.	T2,T3,T15,X3,X6,X11,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
O profesor terá a disposición do alumnado unha lista de obras orientativas clasificadas por instrumentos e cursos.			

Programación Docente de LECTURA A 1ª VISTA E TRANSPOSICIÓN (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura a primeira vista 2 CUADRIMESTRES (V-VI)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	1,5	1,5	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Lectura nas diferentes chaves antigas propias de cada repertorio e de cada instrumento da familia dos ICPRB. Práctica da lectura a primeira vista en tablaturas das distintas épocas e nos distintos instrumentos da familia. Práctica da lectura a primeira vista partes obrigado na música de cámara.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento principal, música de cámara, conxunto, orquestra barroca.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T10, T13
XERAIS	X9, X10, X12, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Ler a primeira vista cos ICPRB nas chaves de do en terceira, sol en segunda, fa en cuarta con soltura e ler nas chaves de do en cuarta, do en segunda e fa en terceira con solvencia.	T2,T13,X9,X20,X25,EI2, EI4
Dominar a lectura a primeira vista nos diferentes tipos de tablatura.	T2,T13,X14,X15,X25,EI2, EI4
Dominar a lectura a primeira vista nos diferentes instrumentos do conxunto de laúdes: soprano, tenor e baixo e nos diferentes repertorios: solo, cámara, consort e baixo continuo.	T2,T7,T13,X9,X15,X20, X25,EI2,EI4
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura a primeira vista.	T1,T2,T4,T6,T7,X9,X12, X20,EI4,EI6
Recoñecer os diferentes autores e os diferentes estilos musicais na lectura a primeira vista.	T2,T13,X14,X15,X25

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as chaves descritas e en todos os instrumentos da familia	6
Os instrumentos	Práctica da lectura nos diferentes instrumentos da familia dos ICPRB	6
Tablatura	Práctica da lectura a primeira vista en diferentes tipos de tablatura	6
Técnicas de lectura a primeira vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura a primeira vista	4
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	18		

Probas/exames	4		
Estudo persoal	40		
Total de sesións por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1,T2,T3,T7,T8, T10,X9,X10,X15, X25	50%
Exames/exposición traballos	Faranse exames de lectura a vista nos que se valorará o coñecemento dos contidos expostos na materia. Poderán solicitarse traballos escritos sobre algúns aspectos teóricos da materia.	T2,T4,T6,T8,T13, X9,X10,X15,EI2, EI4,EI6	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1,T2,T3,T7,T8, T10,X9,X10,X25	50%
Exames/exposición traballos	Faranse exames de lectura a vista nos que se valorará o coñecemento dos contidos expostos na materia. Poderán solicitarse traballos escritos sobre algúns aspectos teóricos da materia.	T2,T4,T6,T8,T13, X9,X10,EI2,EI4,EI6	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberá ser amosado de xeito práctico realizando a lectura a vista de varios fragmentos musicais co instrumento axeitado.	T2,X9,EI2,EI4	60%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, o profesor poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma.	T2,T4,EI6	40%

EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberán ser demostrados de xeito práctico realizando a lectura a vista de varios fragmentos musicais co instrumento axeitado.	T1,T2,EI2,EI4	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2,T4,X10,EI6	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Gallwey, T. (2009)..The Inner game of Tennis.
- Green, B., & Gallwey, T. (1987). The inner game of music. Londres: Pan Books.
- Gallwey, T. (2013). El juego interior del trabajo. Concentración, movilidad, aprendizaje y placer en el lugar de trabajo. Málaga: Sirio.
- García, R. (2015). Como preparar con éxito un concierto o audición. Barcelona: Redbook ediciones.

Programación Docente de PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL ICPRB 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA		
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva		
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII			
CUADRIMESTRE									Horas de clase	1	
ETCS/ CUADRIMESTRE									3	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10.30-11.30		

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T 3, T 4, T 8, T 15
XERAIS	X 5, X 10, X 19, X 24, X 25, X 26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP 8, EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os principais métodos pedagóxicos para ICPRB para poder empregarlos na práctica pedagóxica	
Impartir clases de viola a un alumno (adulto ou neno/nena) baixo a supervisión do profesor ao longo de todo cuadrimestre ou parte del	
Elaborar un pequeno método ou caderno de exercicios propio para principiantes segundo a experiencia co alumno	
Elaboración dun conxunto de recursos materiais axeitados para un curso ou ciclo do Grao Elemental ou Profesional de Música	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Clases prácticas	Impartición de clases a un alumno de grado elemental ou profesional baixo a supervisión do profesor	15
Traballo sobre métodos	Descrición dos métodos para laúd renacentista e barroco, guitarra barroca, tiorba, archilaúd, vihuela. Elaboración dun traballo que comprenda os máis relevantes métodos para estes instrumentos dos séculos XX e XXI	
Método propio	Elaborar clase a clase un método persoal de iniciación aos ICPRB	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Os métodos de ICPRB: descrición detallada dos métodos existentes na pedagogía e aplicación na nosa práctica: sistematización dos recursos contidos nos ditos métodos	2		2
Traballo do alumno sobre os métodos pedagóxicos de ICPRB		60	60
Clases prácticas tutorizadas: a técnica base nos ICPRB	5		5
Clases prácticas tutorizadas: os recursos para traballar con nenos de entre 8 e 14 anos e adultos	4		4

Clases prácticas tutorizadas: a planificación da clase e a secuenciación dos contidos da mesma	4		4
En caso de suspensión parcial ou total das clases presencias, as actividades prácticas propias de esta materia, poderán substituírse por prácticas individuais a realizar polo alumnado, baixo a tutela telemática do docente. Valorarase a posibilidade de realizar actividades de tipo teórico sobre a disciplina que poderán impartirse mediante medios telemáticos (videoconferencia) ou substituírse polo envío de documentos electrónicos para a relaización de traballos e titorización do seu seguemento			
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Prácticas pedagóxicas presenciais ou telemáticas	Asistencia as clases tutorizadas, capacidade para ensinar, flexibilidade na atención ao alumno, capacidade para atopar recursos pedagóxicos, motivación...		80%
Traballo teórico presencial ou telemático	Búsqueda dos métodos, orixinalidade do traballo, profundidade na investigación. Os traballos que contengan extractos completos o parcialmente plaxiados, non se calificarán e farán media coa parte práctica coa calificación de 0.		20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Prácticas pedagóxicas presenciais ou telemáticas	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		80%
Traballo teórico presencial ou telemático	a mesma que na avaliación ordinaria con avaliación continua		20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Memoria escrita	O alumno/a que perda o dereito á avaliación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
Examen presencial ou telemático	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na avaliación ordinaria		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación aternativa		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIBIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, poloque se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promociónda accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			

Programación Docente de VIOLA DA GAMBA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLA DA GAMBA, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1:30 semanal
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11.30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e perfeccionamento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan á interpretación do repertorio máis representativo con valoración crítica, estilo propio e madurez creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E10 Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adquirir e facer propios recursos técnicos para abordar con solvencia o repertorio para viola da gamba	T2, T3, T13, T15, X6, X8, X21, E14, X24
Interpretar diferentes obras do Renacemento, do Barroco e do Preclasicismo segundo os criterios tomados dos tratados históricos	T2, T13, X1, X6, X8, X11, X21, E11, E12, E16
Expresar o discurso musical atendendo aos criterios interpretativos retóricamente informados	T2, T3, T13, T15, T17, X1, X11, X21, E11, E14, E15, E10
Desenvolver a autonomía interpretativa e a capacidade creativa	T3, T6, T13, T15, X6, X8, X21, E12, E15, E10, X3, X13, E11, E14, E16
Desenvolver a capacidade de análise das obras a interpretar	T2, T15, X1, X11, E12, E14, E15, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Traballo do son, ampliación da resonancia, do rango dinámico, da proxección y da emisión de armónicos Técnica de arco: técnica base da produción do son: peso do brazo, mano relaxada, dedos flexibles, dedo corazón como conector do peso e do contacto coa corda, uso adecuado do pulgar Estudo dos golpes de arco específicos como o spiccato ou saltillo Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnica de mano esquerda: mano relaxada, uso adecuado do pulgar, traballo no "petit manche", tratamento melódico e polifónico do mango, traballo para adquirir destreza na mano esquerda a través de exercicios específicos e pasaxes concretos de obras Técnicas de relaxación, control postural e respiración	14
Estilo	Lectura e estudo das fontes específicas máis relevantes e a súa aplicación creativa á práctica interpretativa	14

	Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, á articulación, á forma musical, ao tempo, á dinámica, á agónica, á retórica, aos recursos tímbricos e sonoros do instrumento Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	
Interpretación	Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao nivel que se interpretará ao final do cuadrimestre en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuacións públicas. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	14
Audicións e concertos	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliación dos demais	2
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva presencial, semi-presencial e/ou non presencial)	1,5 semanal		22
Práctica individual/Estudo persoal		28 h semanais	420
Concertos e audicións públicos	3 h/cuadrim		3
Concerto- recital fin de cuadrimestre	1 hora/cuadrim		1
"Klassestunde" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		3
Exames de técnica	2 h/ cuatrim		2
Total horas por cuadrimestre			451

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudo, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, E12	30%
Avaliación inicial-Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para superar a asignatura, o alumno terá que traballar ao longo do curso ao menos dúas obras de gran formato dos estilos francés e alemán e unha obra de gran formato o dúas de pequeno formato dos estilos italiano e inglés.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudo, actitude xeral, eo desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, E12	30%
Avaliación inicial- Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa. Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da avaliación continua)			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	75%

Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital..	T1, T2, T15, X11, X13, X24, E16.	25%
EXTRAORDINARIA			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
<p>Repertorio orientativo por cursos</p> <p>Curso primeiro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unha obra do repertorio dos mestres franceses do século XVI (de Machy, Du Buisson, Hotman...) - Dúas obras do repertorio lyra-viol (Hume, Playford...) - Unha obra de diminucións italianas (Rognoni, Dalla Casa, Selma y Salaverde) (Ancor che col partire facile per la viola bastarda) - Unha suite de M. Marais contindo ao menos cinco danzas e unha peza de carácter (suite en mi menor, Il livre de Pièces de viole, Tombeau pour Mr. de Saint Colombe) - Sonata BWV 1027 en sol maior de J.S. Bach - Dúas Divisions de Simpson - Suite I de Forqueray - Dúas pezas a solo de K.F. Abel <p>Curso segundo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dúas obras do repertorio para lyra-viol (Hume, Playford...) - Unha sonata de estilo pregalante- empfindsamer Stil (Sonata en Do Mayor CPE Bach, Lidl...) - Dúas Suites de autores franceses contemporáneos ou posteriores a Marais (C. d'Hervelois, R. Marais, Capus...) - Sonata BWV 1028 en Re maior de JS Bach - Suite II de Forqueray - Divisions de Simpson, Henry Butler - Unha suite de Marais de al menos cinco danzas e una pieza de carácter (Suite en la menor III livre de Pièces de viole, Grand Ballet) - Repertorio de diminucións (Rognono, Dalla Casa...) - Sonata a solo en re maior de G.Ph. Telemann - Unha suite o sonata de autores alemans do século XVII (Schenk, Kühnel) - Dúas pezas de Mr. de Saint Colombe "le fils" <p>Curso terceiro:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Concerto solista con orquestra: Telemann, Graun - Sonata en sol menor de C.Ph.E. Bach - Karl Friedrich Abel grandes catro pezas do manuscrito Drexel - Pezas inglesas en tablatura (Hume e outros) - Suite III de Antoine Forqueray - Sonata BWV 1029 en Sol menor de JS Bach - Repertorio de diminucións italianas (Ancor che col partire difficile per la viola bastarda) - Unha sonata de autores alemanes (Schenk, Kühnel) - Suite en la maior Couperin - Dúas pezas de Mr. de Saint Colombe <p>Curso cuarto:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Division en mi menor Simpson -Unha obra de mestres franceses do século XVII (Demachy. Hotman, Du Buisson) - Sonata en re maior de C.Ph.E. Bach - Suite IV o V de Forqueray - Suite "d'un gout étranger" de M.Marais 			

- Suite en mi menor de Francois Couperin
- Unha transcripción de una suite-sonata-partita para violín de JS Bach
- Repertorio de diminuciones italianas
- Unha suite del Premier livre de Pièces de viole de Marais
- Unha sonata de Johann Gotlieb Graun
- Unha sonata de Arcangelo Corelli

Programación Docente de BAIXO CONTINUO (VIOLA DA GAMBA)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO VIOLA DA GAMBA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.30 SEMANAL
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	-	-	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTINEZ				saranuiz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Realización do baixo continuo de diferentes épocas e autores/as. Coñecemento e emprego dos distintos sistemas de cifraxa e técnicas de acompañamento e ornamentación empregadas. Realización de liñas de baixo continuo seguindo os diferentes criterios estilísticos e estéticos. Tratados da época
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T9, T10, T14, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22
ESPECÍFICAS	E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19. Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a práctica do baixo continuo na viola da gamba tanto como instrumento melódico como armónico nos diferentes estilos.	X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X22, E1, E2, E3, E14, E15, E17, E19
Interpretar a realización con acordes dun baixo continuo sinxelo na viola da gamba	T2, T3, T15, X2, X3, X13, X22, E17
Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista de diferentes baixos continuos	X2, X3, X11, E11, E17, E19
Coñecer a práctica do baixo continuo seguindo os tratados das diferentes épocas	T2, X1, X11
Coñecer as prácticas armónicas nos diferentes estilos musicais aplicados á viola da gamba.	T2, X1, X11, X12, E15, E17

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Harmonía	Lectura de tablas de acordes e improvisación de baixos cifrados	4
Continuo melódico	Interpretar o baixo continuo como instrumento melódico apoiado dun instrumento armónico atendendo ás normas de articulación, dinámica e xesto adecuados a cada estilo	4
Lectura a vista	Lectura a primeira vista de baixos continuos melódicos e armónicos	4
Fontes	Traballo teórico sobre as fontes históricas relativas ao baixo continuo na viola da gamba	3
Plan de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación (VER ABAIXO CONTIDOS SECUENCIADOS POR CUADRIMESTRE)	
Total de sesións por cuadrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAS	HORAS NON PRESENCIAS	TOTAL HORAS
----------------------------------	------------------	----------------------	-------------

Clases teóricas e prácticas sobre práctica do baixo continuo melódico e baixo cifrado na viola presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva presencial, semi-presencial e/ou non presencial)	30		
Práctica individual/Estudo persoal		20	
Concertos e audición públicos presenciais ou telemáticos	2		
Exames de lectura a primeira vista presenciais ou telemáticos	2		
Total de horas por cuadrimestre			54

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial- Concertos, audicións e exames	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	60%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Avaliación inicial- Concertos, audicións e exames	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	60%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	40%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Concertos/audicións/exames	Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	60%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	40%

EXTRAORDINARIA			
Concertos/audicións/exames	Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	70%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	30%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

FONTES DE BAIXO CONTINUO

ITALIA:

AGAZZARI AGOSTINO, Del sonare sopra il basso con tutti li stromenti e dell'uso loro nel concerto. Siena, 1607.
 BIANCIARDI FRANCESCO, Breve regola per imparare a sonare sopra il Basso. Siena, 1607
 BISMANTOVA BARTOLOMEO, Compendio musicale, Ferrara, 1677
 GASPARINI FRANCESCO, L'Armonico pratico al Cimbalo. Venezia, 1708. GEMINIANI FRANCESCO, The Art of Accompaniment, or a new and well digested Method to learn to perform the Thorough Bass, Op. XI. London, 1754.
 PASQUALI NICOLÒ, Thorough bass made easy or practical rules for finding and applying its various chords With little trouble. London, R, Bremner, 1757.
 PENNA LORENZO, Li primi albori musicali. Bologna, 1684.
 TONELLI ANTONIO, Realización del Bajo Continuo del Op. V de Arcangelo Corelli. MS Mus. F1174, Modena, Biblioteca Estense, s.d.
 VIADANA LODOVICO DA, Prefacio, "Cento Concerti ecclesiastici". Venezia, 1602.

FRANZA:

BOYVIN JACQUES, Traité abrégé D'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin. Paris, Ballard, 1700.
 CORRETTE MICHEL, Le Maître de Clavecin pour l'accompagnement du clavecin. Paris, 1753.
 D'ANDRIEU JEAN FRANÇOIS, Principes de l'Accompagnement du Clavecin. Paris, 1718.
 D'ANGLEBERT JEAN HENRY, Principes de l'Accompagnement, en "Premier Livre de Pièces de Clavecin", Paris, 1689.
 DELAIR DENIS, Nouveau Traité D'accompagnement pour le Théorbe et le Clavessin, Paris, 1690.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, Principes D'Accompagnement, in "Traité de l'Harmonie, Reduite à ses principes naturel", Paris, Ballard, 1722.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, Dissertation sur les différentes méthodes de l'accompagnement, Paris, 1732.
 SAINT-LAMBERT MICHEL DE, Nouveau Traité de l'Accompagnement du Clavecin, de l'Orgue, Paris, Ballard, 1707.

ALEMAÑA:

BACH CARL PHILIPP EMANUEL, Versuch über die Wahre Art das Clavier zu spielen, Berlin, Henning, 1762.
 HEINICHEN JOHANN DAVID, Der Generalbaß in Composition, Dresden, 1728.
 MARPURG FRIEDRICH, Hanbuch bey dem General-Baß und der Composition, Berlin Haude et Spener, 1755-58.
 MATTHESON JOHANN, Grosse General-Baß Schule, Hamburg, Kitzners, 1719
 MUFFAT GEORG, Regulae Concentus Partiturae, Wien, 1699.
 NIEDT FRIEDRICH E., Musikalische Handleitung oder [...] den Generalbaß [...], Hamburg, 1700.
 QUANTZ JOHANN J., Versuch eine Anweisung die Flöte traversiere zu spielen, Berlin, 1752.
 TELEMANN GEORG Ph., Singe-, Spiel- und Generalbaß-Übungen, Hamburg, 1733.
 TÜRCK DANIEL GOTTLÖB, Kurze Anweisung zum Generalbaß-spielen, Leipzig-Halle, 1791.
 WERCKMEISTER ANDREAS, Die nothwendigsten Anmerckungen und Regeln wie der Bassus Continuus, oder Generalbaß wohl könne tractiret werden, Aschersleben, 1698.

OUTROS:

TORRES JOSÉ DE, Reglas generales de acompañar, Madrid, 1736

TEXTOS MODERNOS:

ARNOLD THOMAS, The Art of accompaniment from a Thorough-Bass as practised in the XVII and The XVIII Centuries, London, Humphrey Milford, 1931; New York, 1965.
 BUELOW GEORGE, Thorough-bass accompaniment according to Johann David Heinichen, Berkley, 1966.
 CHRISTENSEN JESPER BØJE, Les Fondements de la Basse Continue au XVIIIè siècle Bärenreiter, 1992. (Traducido del alemán al inglés y francés)
 MORAND MARTIAL, Basse-chiffree, Vol. 1 y 2 (Internet)
 MORRIS R. OWEN, Harmony at the Keyboard, Oxford University Press, 1933.
 WILLIAMS PETER, Figured bass accompaniment, Edinburgh, University Press, 1970

CONTIDOS SECUENCIADOS POR CUADRIMESTRES
CUADRIMESTRE I

- Lectura a primeira vista de liñas de baixo continuo.
- Interpretación dunha liña de baixo continuo segundo a relación de tensión-distensión da harmonía
- Realización dos acordes do cifrado na viola da gamba, Posicións de acordes de tres e catro notas no instrumento
- A música de Tobias Hume como exemplo de continuo realizado na viola
- Práctica básica do baixo continuo nun instrumento de tecla
- Obras para Canto e Baixo Continuo do Seicento italiano (Arias, canzonette, recitados...).
- Obras para instrumento solista e Baixo Continuo do Seicento italiano (Sonatas, canzone...)
- Ostínatos tipo Chacona, Passacaglia, Grounds ingleses, Diferencias españolas.

CUADRIMESTRE II

Engadir aos contidos anteriores:

- O madrigal recitado do Seicento italiano.
- Tonos humanos con baixo cifrado de autores españois dos séculos XVII y XVIII.

- Práctica de sucesións armónicas na viola
- A Suite francesa.
- A sonata
- Cantatas (arias e recitativos).
- O baixo continuo no grupo de cámara.
- O baixo continuo no repertorio de viola

CUADRIMESTRE III

Engadir aos contidos anteriores:

- Cadencias en tonalidades con ata unha e dúas alteracións na crave.
- Lectura de varias obras do Seicento italiano.
- Lectura de varias obras como baixo continuo melódico na viola
- Lectura de varias obras como baixo continuo armónico na viola
- Exercizos sinxelos de baixo cifrado nun instrumento de tegra.
- Lectura de algunha obra con baixo cifrado da primeira metade do século XVII.
- Lectura de obras con baixo continuo francés

CUADRIMESTRE IV

Engadir aos contidos anteriores:

- Continuación do traballo de cadencias en tonalidades de ata tres alteracións na crave.
- Lectura de obras de Arcangelo Corelli. Continuo italiano
- Lectura de Suites para viola da gamba e baixo continuo de Marin Marais.
- O recitativo.
- Sonatas para instrumento solista e baixo continuo da segunda metade do século XVII.
- Sonatas para instrumento solista e baixo continuo do século XVIII.
- Lectura de obras con baixo continuo alemán

Programación Docente de CONXUNTO-CONSORT DE VIOLAS DA GAMBA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO-CONSORT 8 CUADRIMESTRES (I-VIII)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Viola da gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ MARTÍNEZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Sara Ruiz Martínez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5 semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo en diferentes formacións e repertorios. Coñecemento e interpretación de obras do repertorio de conxunto, en diversas formacións. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio con e sen director/a. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos. Capacidade de compenetración co resto dos integrantes. Práctica da lectura a primeira vista. Flexibilidade de resposta ás indicacións do/da director/a ou líder. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10
XERAIS	X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, X17
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16.

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a capacidade de tocar en grupo: escoita persoal e xeral do grupo, asimilación del rol a cumprir en cada formación, desenvolvemento da empatía musical, flexibilidade de resposta, compenetración cos demais, capacidade de transmitir a mensaxe artístico da obra e habilidade para facer comprensible a linguaxe musical, control do discurso xeral do grupo, calidade do son, afinación, precisión rítmica, uso dos diferentes temperamentos históricos...	T3, T7, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, E11, E14, E15
Adquirir o nivel técnico para abordar as obras do repertorio de grupo	X2, X8, X17, E11, E14, E15
Posuír a capacidade de analizar e comprender no seu contexto as obras para grupo de violas dos séculos XVI a XVIII	T2, X1, X3, X11, X12, X17, E16
Mellorar a lectura a primeira vista	X2, X3, X8
Adquirir técnicas de ensaio e de resolución de problemas de conxunto	T1, T3, T7, T8, T9, T10, X2, X7, X8, X10, X12, E11, E12, E14, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Instrumentos	Práctica musical cos distintos instrumentos da familia das violas da gamba: pardessus de viole, soprano, tenor, baixo, violone en sol, violone en re	6
Repertorio	Lectura e análise de obras do vasto repertorio de consort en Italia, España, Francia, Alemaña dos séculos XVI a XVIII	6
Concertos	Interpretación en público de programas para consort de violas nas diferente formacións posibles	2
Lectura	Probas de lectura a primeira vista	4
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total sesións por cuatrimestre		18

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación	1:30 horas semanais		23
Práctica individual/Estudo persoal		4 horas semanais	60
Concertos e audición públicos	2h. cuadrimestre		2
Exames de lectura a primeira vista	1h/cuadrimestre		1
Total horas por cuadrimestre			86

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/Traballo persoal e ensaios/clases	<p>Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións, que permitirán identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa:</p> <p>a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior.</p> <p>b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022.</p> <p>c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado</p> <p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo</p>	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Avaliación inicial/Traballo persoal e ensaios/clases	<p>Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa</p> <p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo</p>	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Concerto	No caso da perda de avaliación continua, pola acumulación dun determinado número de faltas (3 o máis ao semestre), segundo o protocolo aprobado polo centro, o alumno/a deberá realizar as probas correspondentes á "avaliación alternativa": interpretar un recital baseado nun programa de consorte de dificultade adecuada ao nivel achegando o grupo de músicos necesario para realizalo.	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	70%
Traballo teórico	Ademais se procede, a profesora poderá solicitar u traballo teórico sobre a música interpretada que abranxe un análise armónico/ contrapuntístico, formal, retórico, estilístico. O dito traballo terá que ter unha puntuación mínima de 5 puntos para poder facer media co recital.	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	30%
EXTRAORDINARIA			
Traballo persoal e ensaios/clases	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bibliografía básica orientativa que debe ser traballada ao longo dos estudos:

- Dúos para dos violas da gamba: Locke, Simpson, Schenck, Ste. Colombe...
- Polifonía vocal del Renacimiento
- Música de consort inglesa: de tres a seis violas (Byrd, Gibbons, Bull, Jenkins)
- Música de consort francesa (Louis Couperin, Charpentier...)
- Música de consort alemana (Schein, Scheidt...)
- Música de consort italiana: Legrenzi, Marini...
- Consort songs para consort de violas y voz
- Repertorio alemán para consort mixto (Tunder, Buxtehude, Johann Christoph Bach) y para consort con voz
- Fantasías Henry Purcell
- Die Kunst der Fuge Johann Sebastian Bach

Programación Docente de TÉCNICAS DE CONTROL EMOCIONAL E CORPORAL

Viola da Gamba

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Técnicas de control emocional e corporal 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	Interpretación								ITINERARIO	Viola da Gamba/Música Antigua
CARÁCTER	Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Música Antiga								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Sara Ruiz
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Sara Ruiz
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1 hora
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	2	-	-	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Sara Ruiz Martínez				saranuiz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Técnicas de control emocional e corporal dirixidas á práctica instrumental.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (instrumento principal, música de cámara, conxunto-consort, orquestra, baixo continuo)
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI4, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer as diferentes técnicas de control emocional e corporal e iniciarse na súa práctica	T1, T2, T7, T13, X8; X21, X25, EI6
Adquirir conciencia da importancia da respiración e do bo uso do corpo para conseguir unha técnica instrumental eficiente	T1, T3, T6, X8, X24, EI10
Crear táboas persoais e individualizadas de exercicios de quecemento, de estiramientos para antes e despois da práctica, de raelaxación para situacións de estrés e de concentración	T2, T11, T13, X8, X24, X25, EI4
Facerse consciente dos posibles problemas corporales ou emocionais e avanzar na eficiencia na búsqueda de solucións	T1, T2, X8, X21, X25, EI16
Mellorar na práctica instrumental grazas ao desenvolvemento das técnicas coñecidas na materia	T1, T2, T7, T15, X21, X24, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnicas de control: teoría e práctica	Descrición das diferentes técnicas: loga, Pilates, técnica Alexander, Feldenkreis, meditación, mindfulness... Posta en práctica e iniciación a cada unha delas a través de vídeos e audioguías.	7
Táboas persoais	Información e descrición dos posibles exercicios de quecemento, estiramientos e de relaxación Elaboración de tres táboas individualizadas para cada alumno: quecemento e estiramientos para antes e despois da práctica instrumental e táboa de relaxación para antes de actividades que supoñen estrés como as audicións e os concertos	3
Bibliografía recomendada e traballos individuais	Exposición de bibliografía recomendada para ampliar a información. Traballo por parte do alumno dalgúns dos libros recomendados e exposicións públicas dos ditos traballos	3
Práctica co instrumento	Búsqueda dos posibles problemas físicos ou técnicos e proposta de solucións	2
Total de sesións por cuadrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clase teórica sobre as diferentes técnicas	2		
Clases práctica sobre o ioga/Pilates/ Alexander/Feldenkreis/mindfulness/meditación/control de estrés	16		
Práctica de estiramientos/quecemento	4		
Traballos individuais/Exposición	4	60	
Práctica co instrumento	4		
Exposición de bibliografía recomendada	2		
Total de horas por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases. Terase en conta a capacidade de acadar os obxectivos nas propias clases	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, E110, E116	50%
Traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, E114 T1, T2, T7, T15, X21, X24, E110	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adelantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	50%
Exames/exposición de traballos	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	O alumno con perda da avaliación continua terá que realizar un examen co contido da materia	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, E110, E116	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar outros traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, E114 T1, T2, T7, T15, X21, X24, E110	50%

EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, E110, E116	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escoitas.	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, E114 T1, T2, T7, T15, X21, X24, E110	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Green, B/Gallwey, T.(1986)The inner game of music. Pan books
 Gallwey, T. (1974) The inner game of tennis
 Conable, B. (2012). Lo que todo músico tiene que saber sobre el cuerpo.Editorial Laertes.

- García, R. (2015). Cómo preparar con éxito un concierto o audición. Manon troppo
- López de la Llave, A. Y Pérez-Llantada, M.C. (2005). Psicología para intérpretes artísticos. Thomson. Madrid.
- Sardá, E. (2003): En forma. Ejercicios para músicos. Paidós.
- Ajuriaguerra, J. Ontogénesis de la postura. Yo y el Otro. Psicomotricidad. Revista de estudios y experiencias. Nº 45: 19-29. Madrid: CITAP, 1993.
- Alexander, Gerda. La Eutonía. Paidós. Barcelona, 1998.
- Bernstein, D.A. y Borkovec, T.D. Progressive Relaxation Training: a manual for the helping professions. Champaign. ILL: Research Press, 1973.
- Calais Germain, Blandine (2004). Anatomía para el Movimiento (tomo IV: El gesto respiratorio).
- Conti, Gabriela (2007). Afinando las emociones Ed. Dunken.
- Drake, Jonathan. Postura sana. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1992.
- Dalía Cirujeda, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Ediciones mundimúsica. Madrid.
- García, R. (2017). Entrenamiento mental para músicos. Ma non troppo
- Klöppel (2005). Ejercitación mental para músicos. Idea Books
- Labrador, F. J. El estrés: Nuevas técnicas para su control. Madrid: Temas de hoy, 1992.
- Labrador, F. J et al. Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta. Pirámide, Madrid, 1993.
- Lapassade G. La Bioenergética. Ed Granica. Barcelona, 1978.
- Lowen A. Bioenergética. Ed. Diana. México, 1991.
- Richard Brennan. El Manual de la Técnica Alexander. Paidotribo, 1991. Richard Craze. La Técnica Alexander. Paidotribo, 1999.
- Speads, Carola, H. ABC de la respiración. Edaf. Madrid, 1980.

Programación Docente de VIOLA DA GAMBA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLA DA GAMBA, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1:30 semanal
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11.30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e perfeccionamento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan á interpretación do repertorio máis representativo con valoración crítica, estilo propio e madurez creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E10 Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adquirir e facer propios recursos técnicos para abordar con solvencia o repertorio para viola da gamba	T2, T3, T13, T15, X6, X8, X21, E14, X24
Interpretar diferentes obras do Renacemento, do Barroco e do Preclasicismo segundo os criterios tomados dos tratados históricos	T2, T13, X1, X6, X8, X11, X21, E11, E12, E16
Expresar o discurso musical atendendo aos criterios interpretativos retóricamente informados	T2, T3, T13, T15, T17, X1, X11, X21, E11, E14, E15, E10
Desenvolver a autonomía interpretativa e a capacidade creativa	T3, T6, T13, T15, X6, X8, X21, E12, E15, E10, X3, X13, E11, E14, E16
Desenvolver a capacidade de análise das obras a interpretar	T2, T15, X1, X11, E12, E14, E15, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Traballo do son, ampliación da resonancia, do rango dinámico, da proxección y da emisión de armónicos Técnica de arco: técnica base da produción do son: peso do brazo, mano relaxada, dedos flexibles, dedo corazón como conector do peso e do contacto coa corda, uso adecuado do pulgar Estudo dos golpes de arco específicos como o spicatto ou saltillo Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnica de mano esquerda: mano relaxada, uso adecuado do pulgar, traballo no "petit manche", tratamento melódico e polifónico do mango, traballo para adquirir destreza na mano esquerda a través de exercicios específicos e pasaxes concretos de obras Técnicas de relaxación, control postural e respiración	14
Estilo	Lectura e estudo das fontes específicas máis relevantes e a súa aplicación creativa á práctica interpretativa	14

	Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, á articulación, á forma musical, ao tempo, á dinámica, á agónica, á retórica, aos recursos tímbricos e sonoros do instrumento Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	
Interpretación	Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao nivel que se interpretará ao final do cuadrimestre en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuacións públicas. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	14
Audicións e concertos	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliación dos demais	2
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva presencial, semi-presencial e/ou non presencial)	1,5 semanal		22
Práctica individual/Estudo persoal		28 h semanais	420
Concertos e audicións públicos	3 h/cuadrim		3
Concerto- recital fin de cuadrimestre	1 hora/cuadrim		1
"Klassestunde" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		3
Exames de técnica	2 h/ cuatrim		2
Total horas por cuadrimestre			451

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudo, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, E12	30%
Avaliación inicial-Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para superar a asignatura, o alumno terá que traballar ao longo do curso ao menos dúas obras de gran formato dos estilos francés e alemán e unha obra de gran formato o dúas de pequeno formato dos estilos italiano e inglés.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudo, actitude xeral, eo desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, E12	30%
Avaliación inicial- Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa. Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da avaliación continua)			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	75%

Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital..	T1, T2, T15, X11, X13, X24, E16.	25%
EXTRAORDINARIA			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E1, E12, E14, E15, E16, E110	
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
<p>Repertorio orientativo por cursos</p> <p>Curso primeiro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unha obra do repertorio dos mestres franceses do século XVI (de Machy, Du Buisson, Hotman...) - Dúas obras do repertorio lyra-viol (Hume, Playford...) - Unha obra de diminucións italianas (Rognoni, Dalla Casa, Selma y Salaverde) (Ancor che col partire facile per la viola bastarda) - Unha suite de M. Marais contindo ao menos cinco danzas e unha peza de carácter (suite en mi menor, Il livre de Pièces de viole, Tombeau pour Mr. de Saint Colombe) - Sonata BWV 1027 en sol maior de J.S. Bach - Dúas Divisions de Simpson - Suite I de Forqueray - Dúas pezas a solo de K.F. Abel <p>Curso segundo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dúas obras do repertorio para lyra-viol (Hume, Playford...) - Unha sonata de estilo pregalante- empfindsamer Stil (Sonata en Do Mayor CPE Bach, Lidl...) - Dúas Suites de autores franceses contemporáneos ou posteriores a Marais (C. d'Hervelois, R. Marais, Capus...) - Sonata BWV 1028 en Re maior de JS Bach - Suite II de Forqueray - Divisions de Simpson, Henry Butler - Unha suite de Marais de al menos cinco danzas e una pieza de carácter (Suite en la menor III livre de Pièces de viole, Grand Ballet) - Repertorio de diminucións (Rognono, Dalla Casa...) - Sonata a solo en re maior de G.Ph. Telemann - Unha suite o sonata de autores alemans do século XVII (Schenk, Kühnel) - Dúas pezas de Mr. de Saint Colombe "le fils" <p>Curso terceiro:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Concerto solista con orquestra: Telemann, Graun - Sonata en sol menor de C.Ph.E. Bach - Karl Friedrich Abel grandes catro pezas do manuscrito Drexel - Pezas inglesas en tablatura (Hume e outros) - Suite III de Antoine Forqueray - Sonata BWV 1029 en Sol menor de JS Bach - Repertorio de diminucións italianas (Ancor che col partire difficile per la viola bastarda) - Unha sonata de autores alemanes (Schenk, Kühnel) - Suite en la maior Couperin - Dúas pezas de Mr. de Saint Colombe <p>Curso cuarto:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Division en mi menor Simpson -Unha obra de mestres franceses do século XVII (Demachy. Hotman, Du Buisson) - Sonata en re maior de C.Ph.E. Bach - Suite IV o V de Forqueray - Suite "d'un gout étranger" de M.Marais 			

- Suite en mi menor de Francois Couperin
- Unha transcripción de una suite-sonata-partita para violín de JS Bach
- Repertorio de diminuciones italianas
- Unha suite del Premier livre de Pièces de viole de Marais
- Unha sonata de Johann Gotlieb Graun
- Unha sonata de Arcangelo Corelli

Programación Docente de BAIXO CONTINUO (VIOLA DA GAMBA)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO VIOLA DA GAMBA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.30 SEMANAL
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	-	-	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTINEZ				saranuiz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Realización do baixo continuo de diferentes épocas e autores/as. Coñecemento e emprego dos distintos sistemas de cifraxa e técnicas de acompañamento e ornamentación empregadas. Realización de liñas de baixo continuo seguindo os diferentes criterios estilísticos e estéticos. Tratados da época
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T9, T10, T14, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22
ESPECÍFICAS	E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19. Ver a listaxe de competencias e a súa descrición no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a práctica do baixo continuo na viola da gamba tanto como instrumento melódico como armónico nos diferentes estilos.	X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X22, E1, E2, E3, E14, E15, E17, E19
Interpretar a realización con acordes dun baixo continuo sinxelo na viola da gamba	T2, T3, T15, X2, X3, X13, X22, E17
Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista de diferentes baixos continuos	X2, X3, X11, E11, E17, E19
Coñecer a práctica do baixo continuo segundo os tratados das diferentes épocas	T2, X1, X11
Coñecer as prácticas armónicas nos diferentes estilos musicais aplicados á viola da gamba.	T2, X1, X11, X12, E15, E17

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Harmonía	Lectura de tablas de acordes e improvisación de baixos cifrados	4
Continuo melódico	Interpretar o baixo continuo como instrumento melódico apoiado dun instrumento armónico atendendo ás normas de articulación, dinámica e xesto adecuados a cada estilo	4
Lectura a vista	Lectura a primeira vista de baixos continuos melódicos e armónicos	4
Fontes	Traballo teórico sobre as fontes históricas relativas ao baixo continuo na viola da gamba	3
Plan de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación (VER ABAIXO CONTIDOS SECUENCIADOS POR CUADRIMESTRE)	
Total de sesións por cuadrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAS	HORAS NON PRESENCIAS	TOTAL HORAS
----------------------------------	------------------	----------------------	-------------

Clases teóricas e prácticas sobre práctica do baixo continuo melódico e baixo cifrado na viola presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva presencial, semi-presencial e/ou non presencial)	30		
Práctica individual/Estudo persoal		20	
Concertos e audición públicos presenciais ou telemáticos	2		
Exames de lectura a primeira vista presenciais ou telemáticos	2		
Total de horas por cuadrimestre			54

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial- Concertos, audicións e exames	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	60%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Avaliación inicial- Concertos, audicións e exames	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	60%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Concertos/audicións/exames	Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	60%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	40%
EXTRAORDINARIA			
Concertos/audicións/exames	Interpretación das obras traballadas no cuadrimestre amosando capacidade para cumprir o rol de acompañante, comprensión da relación tensión-distensión armónica, a función de cada acorde dentro do discurso musical. capacidade para "dirixir" o ensemble que corresponda en cada caso dende o rol de continuista melódico.	T2, T3, T15, T16, X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X21, X22, E11, E12, E13, E14, E15, E17, E19	70%
Traballo en clase/persoal	Valorarase a capacidade de mellora do alumno, a asistencia a clase, a actitude xeral para a aprendizaxe, o estudo persoal	T1, T3, T6, T8, T15, X8, X10, E12	30%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

FONTES DE BAIXO CONTINUO

ITALIA:

AGAZZARI AGOSTINO, Del sonare sopra il basso con tutti li stromenti e dell'uso loro nel concerto. Siena, 1607.
 BIANCIARDI FRANCESCO, Breve regola per imparare a sonare sopra il Basso. Siena, 1607
 BISMANTOVA BARTOLOMEO, Compendio musicale, Ferrara, 1677
 GASPARINI FRANCESCO, L'Armonico pratico al Cimbalo. Venezia, 1708. GEMINIANI FRANCESCO, The Art of Accompaniment, or a new and well digested Method to learn to perform the Thorough Bass, Op. XI. London, 1754.
 PASQUALI NICOLÒ, Thorough bass made easy or practical rules for finding and applying its various chords With little trouble. London, R, Bremner, 1757.
 PENNA LORENZO, Li primi albori musicali. Bologna, 1684.
 TONELLI ANTONIO, Realización del Bajo Continuo del Op. V de Arcangelo Corelli. MS Mus. F1174, Modena, Biblioteca Estense, s.d.
 VIADANA LODOVICO DA, Prefacio, "Cento Concerti ecclesiastici". Venezia, 1602.

FRANZA:

BOYVIN JACQUES, Traité abrégé D'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin. Paris, Ballard, 1700.
 CORRETTE MICHEL, Le Maître de Clavecin pour l'accompagnement du clavecin. Paris, 1753.
 D'ANDRIEU JEAN FRANÇOIS, Principes de l'Accompagnement du Clavecin. Paris, 1718.
 D'ANGLEBERT JEAN HENRY, Principes de l'Accompagnement, en "Premier Livre de Pièces de Clavecin", Paris, 1689.
 DELAIR DENIS, Nouveau Traité D'accompagnement pour le Théorbe et le Clavessin, Paris, 1690.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, Principes D'Accompagnement, in "Traité de l'Harmonie, Reduite à ses principes naturel", Paris, Ballard, 1722.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, Dissertation sur les différentes méthodes de l'accompagnement, Paris, 1732.
 SAINT-LAMBERT MICHEL DE, Nouveau Traité de l'Accompagnement du Clavecin, de l'Orgue, Paris, Ballard, 1707.

ALEMAÑA:

BACH CARL PHILIPP EMANUEL, Versuch über die Wahre Art das Clavier zu spielen, Berlin, Henning, 1762.
 HEINICHEN JOHANN DAVID, Der Generalbaß in Composition, Dresden, 1728.
 MARPURG FRIEDRICH, Hanbuch bey dem General-Baß und der Composition, Berlin Haude et Spener, 1755-58.
 MATTHESON JOHANN, Grosse General-Baß Schule, Hamburg, Kitzners, 1719
 MUFFAT GEORG, Regulae Concentus Partiturae, Wien, 1699.
 NIEDT FRIEDRICH E., Musikalische Handleitung oder [...] den Generalbaß [...], Hamburg, 1700.
 QUANTZ JOHANN J., Versuch eine Anweisung die Flöte traversiere zu spielen, Berlin, 1752.
 TELEMANN GEORG Ph., Singe-, Spiel- und Generalbaß-Übungen, Hamburg, 1733.
 TÜRCK DANIEL GOTTLÖB, Kurze Anweisung zum Generalbaß-spielen, Leipzig-Halle, 1791.
 WERCKMEISTER ANDREAS, Die nothwendigsten Anmerckungen und Regeln wie der Bassus Continuus, oder Generalbaß wohl könne tractiret werden, Aschersleben, 1698.

OUTROS:

TORRES JOSÉ DE, Reglas generales de acompañar, Madrid, 1736

TEXTOS MODERNOS:

ARNOLD THOMAS, The Art of accompaniment from a Thorough-Bass as practised in the XVII and The XVIII Centuries, London, Humphrey Milford, 1931; New York, 1965.
 BUELOW GEORGE, Thorough-bass accompaniment according to Johann David Heinichen, Berkley, 1966.
 CHRISTENSEN JESPER BØJE, Les Fondements de la Basse Continue au XVIIIè siècle Bärenreiter, 1992. (Traducido del alemán al inglés y francés)
 MORAND MARTIAL, Basse-chiffree, Vol. 1 y 2 (Internet)
 MORRIS R. OWEN, Harmony at the Keyboard, Oxford University Press, 1933.
 WILLIAMS PETER, Figured bass accompaniment, Edinburgh, University Press, 1970

CONTIDOS SECUENCIADOS POR CUADRIMESTRES
CUADRIMESTRE I

- Lectura a primeira vista de liñas de baixo continuo.
- Interpretación dunha liña de baixo continuo segundo a relación de tensión-distensión da harmonía
- Realización dos acordes do cifrado na viola da gamba, Posicións de acordes de tres e catro notas no instrumento
- A música de Tobias Hume como exemplo de continuo realizado na viola
- Práctica básica do baixo continuo nun instrumento de tecla
- Obras para Canto e Baixo Continuo do Seicento italiano (Arias, canzonette, recitados...).
- Obras para instrumento solista e Baixo Continuo do Seicento italiano (Sonatas, canzone...)
- Ostínatos tipo Chacona, Passacaglia, Grounds ingleses, Diferencias españolas.

CUADRIMESTRE II

Engadir aos contidos anteriores:

- O madrigal recitado do Seicento italiano.
- Tonos humanos con baixo cifrado de autores españois dos séculos XVII y XVIII.

- Práctica de sucesións armónicas na viola
- A Suite francesa.
- A sonata
- Cantatas (arias e recitativos).
- O baixo continuo no grupo de cámara.
- O baixo continuo no repertorio de viola

CUADRIMESTRE III

Engadir aos contidos anteriores:

- Cadencias en tonalidades con ata unha e dúas alteracións na crave.
- Lectura de varias obras do Seicento italiano.
- Lectura de varias obras como baixo continuo melódico na viola
- Lectura de varias obras como baixo continuo armónico na viola
- Exercizos sinxelos de baixo cifrado nun instrumento de tegra.
- Lectura de algunha obra con baixo cifrado da primeira metade do século XVII.
- Lectura de obras con baixo continuo francés

CUADRIMESTRE IV

Engadir aos contidos anteriores:

- Continuación do traballo de cadencias en tonalidades de ata tres alteracións na crave.
- Lectura de obras de Arcangelo Corelli. Continuo italiano
- Lectura de Suites para viola da gamba e baixo continuo de Marin Marais.
- O recitativo.
- Sonatas para instrumento solista e baixo continuo da segunda metade do século XVII.
- Sonatas para instrumento solista e baixo continuo do século XVIII.
- Lectura de obras con baixo continuo alemán

Programación Docente de CONXUNTO-CONSORT DE VIOLAS DA GAMBA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO-CONSORT 8 CUADRIMESTRES (I-VIII)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Viola da gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ MARTÍNEZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Sara Ruiz Martínez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5 semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo en diferentes formacións e repertorios. Coñecemento e interpretación de obras do repertorio de conxunto, en diversas formacións. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio con e sen director/a. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos. Capacidade de compenetración co resto dos integrantes. Práctica da lectura a primeira vista. Flexibilidade de resposta ás indicacións do/da director/a ou líder. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10
XERAIS	X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, X17
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16.

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a capacidade de tocar en grupo: escoita persoal e xeral do grupo, asimilación del rol a cumprir en cada formación, desenvolvemento da empatía musical, flexibilidade de resposta, compenetración cos demais, capacidade de transmitir a mensaxe artístico da obra e habilidade para facer comprensible a linguaxe musical, control do discurso xeral do grupo, calidade do son, afinación, precisión rítmica, uso dos diferentes temperamentos históricos...	T3, T7, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, E11, E14, E15
Adquirir o nivel técnico para abordar as obras do repertorio de grupo	X2, X8, X17, E11, E14, E15
Posuír a capacidade de analizar e comprender no seu contexto as obras para grupo de violas dos séculos XVI a XVIII	T2, X1, X3, X11, X12, X17, E16
Mellorar a lectura a primeira vista	X2, X3, X8
Adquirir técnicas de ensaio e de resolución de problemas de conxunto	T1, T3, T7, T8, T9, T10, X2, X7, X8, X10, X12, E11, E12, E14, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Instrumentos	Práctica musical cos distintos instrumentos da familia das violas da gamba: pardessus de viole, soprano, tenor, baixo, violone en sol, violone en re	6
Repertorio	Lectura e análise de obras do vasto repertorio de consort en Italia, España, Francia, Alemaña dos séculos XVI a XVIII	6
Concertos	Interpretación en público de programas para consort de violas nas diferente formacións posibles	2
Lectura	Probas de lectura a primeira vista	4
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total sesións por cuatrimestre		18

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación	1:30 horas semanais		23
Práctica individual/Estudo persoal		4 horas semanais	60
Concertos e audición públicos	2h. cuadrimestre		2
Exames de lectura a primeira vista	1h/cuadrimestre		1
Total horas por cuadrimestre			86

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación inicial/Traballo persoal e ensaios/clases	<p>Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes acción, que permitirán identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa:</p> <p>a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior.</p> <p>b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022.</p> <p>c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado</p> <p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo</p>	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Avaliación inicial/Traballo persoal e ensaios/clases	<p>Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa</p> <p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo</p>	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Concerto	No caso da perda de avaliación continua, pola acumulación dun determinado número de faltas (3 o máis ao semestre), segundo o protocolo aprobado polo centro, o alumno/a deberá realizar as probas correspondentes á "avaliación alternativa": interpretar un recital baseado nun programa de consorte de dificultade adecuada ao nivel achegando o grupo de músicos necesario para realizalo.	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	70%
Traballo teórico	Ademais se procede, a profesora poderá solicitar u traballo teórico sobre a música interpretada que abranxe un análisis armónico/ contrapuntístico, formal, retórico, estilístico. O dito traballo terá que ter unha puntuación mínima de 5 puntos para poder facer media co recital.	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	30%
EXTRAORDINARIA			
Traballo persoal e ensaios/clases	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitude activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e na capacidade de tocar en grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%
Audicións e concertos	No concerto e audicións, valorarase o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e a flexibilidade e capacidade de interacción dentro do grupo	T1, T2, T3, T7, T8, T9, T10, X1, X2, X3, X7, X8, X10, X11, X12, E11, E12, E14, E15, E16	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bibliografía básica orientativa que debe ser traballada ao longo dos estudos:

- Dúos para dos violas da gamba: Locke, Simpson, Schenck, Ste. Colombe...
- Polifonía vocal del Renacimiento
- Música de consort inglesa: de tres a seis violas (Byrd, Gibbons, Bull, Jenkins)
- Música de consort francesa (Louis Couperin, Charpentier...)
- Música de consort alemana (Schein, Scheidt...)
- Música de consort italiana: Legrenzi, Marini...
- Consort songs para consort de violas y voz
- Repertorio alemán para consort mixto (Tunder, Buxtehude, Johann Christoph Bach) y para consort con voz
- Fantasias Henry Purcell
- Die Kunst der Fuge Johann Sebastian Bach

Programación Docente de TÉCNICAS DE CONTROL EMOCIONAL E CORPORAL Viola da Gamba

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Técnicas de control emocional e corporal 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	Interpretación								ITINERARIO	Viola da Gamba/Música Antigua
CARÁCTER	Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Música Antiga								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Sara Ruiz
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Sara Ruiz
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1 hora
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	2	-	-	-	-	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Sara Ruiz Martínez				saranuiz@csmvigo.com				Venres 10:30-11:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Técnicas de control emocional e corporal dirixidas á práctica instrumental.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (instrumento principal, música de cámara, conxunto-consort, orquestra, baixo continuo)
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI4, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer as diferentes técnicas de control emocional e corporal e iniciarse na súa práctica	T1, T2, T7, T13, X8; X21, X25, EI6
Adquirir conciencia da importancia da respiración e do bo uso do corpo para conseguir unha técnica instrumental eficiente	T1, T3, T6, X8, X24, EI10
Crear táboas persoais e individualizadas de exercicios de quecemento, de estiramientos para antes e despois da práctica, de raelaxación para situacións de estrés e de concentración	T2, T11, T13, X8, X24, X25, EI4
Facerse consciente dos posibles problemas corporales ou emocionais e avanzar na eficiencia na búsqueda de solucións	T1, T2, X8, X21, X25, EI16
Mellorar na práctica instrumental grazas ao desenvolvemento das técnicas coñecidas na materia	T1, T2, T7, T15, X21, X24, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnicas de control: teoría e práctica	Descrición das diferentes técnicas: loga, Pilates, técnica Alexander, Feldenkreis, meditación, mindfulness... Posta en práctica e iniciación a cada unha delas a través de videos e audioguías.	7
Táboas persoais	Información e descrición dos posibles exercicios de quecemento, estiramientos e de relaxación Elaboración de tres táboas individualizadas para cada alumno: quecemento e estiramientos para antes e despois da práctica instrumental e táboa de relaxación para antes de actividades que supoñen estrés como as audicións e os concertos	3
Bibliografía recomendada e traballos individuais	Exposición de bibliografía recomendada para ampliar a información. Traballo por parte do alumno dalgúns dos libros recomendados e exposicións públicas dos ditos traballos	3
Práctica co instrumento	Búsqueda dos posibles problemas físicos ou técnicos e proposta de solucións	2
Total de sesións por cuadrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clase teórica sobre as diferentes técnicas	2		
Clases práctica sobre o ioga/Pilates/ Alexander/Feldenkreis/mindfulness/meditación/control de estrés	16		
Práctica de estiramientos/quecemento	4		
Traballos individuais/Exposición	4	60	
Práctica co instrumento	4		
Exposición de bibliografía recomendada	2		
Total de horas por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases. Terase en conta a capacidade de acadar os obxectivos nas propias clases	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, E110, E116	50%
Traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, E114 T1, T2, T7, T15, X21, X24, E110	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adelantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	50%
Exames/exposición de traballos	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	O alumno con perda da avaliación continua terá que realizar un examen co contido da materia	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, E110, E116	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar outros traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, E114 T1, T2, T7, T15, X21, X24, E110	50%

EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T11, T17, X8, X21, X24, X25, E110, E116	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escoitas.	T2, T7, 11, T13, X8, X24, X25, E114 T1, T2, T7, T15, X21, X24, E110	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Green, B/Gallwey, T.(1986)The inner game of music. Pan books
 Gallwey, T. (1974) The inner game of tennis
 Conable, B. (2012). Lo que todo músico tiene que saber sobre el cuerpo.Editorial Laertes.

- García, R. (2015). Cómo preparar con éxito un concierto o audición. Manon troppo
- López de la Llave, A. Y Pérez-Llantada, M.C. (2005). Psicología para intérpretes artísticos. Thomson. Madrid.
- Sardá, E. (2003): En forma. Ejercicios para músicos. Paidós.
- Ajuriaguerra, J. Ontogénesis de la postura. Yo y el Otro. Psicomotricidad. Revista de estudios y experiencias. Nº 45: 19-29. Madrid: CITAP, 1993.
- Alexander, Gerda. La Eutonía. Paidós. Barcelona, 1998.
- Bernstein, D.A. y Borkovec, T.D. Progressive Relaxation Training: a manual for the helping professions. Champaign. ILL: Research Press, 1973.
- Calais Germain, Blandine (2004). Anatomía para el Movimiento (tomo IV: El gesto respiratorio).
- Conti, Gabriela (2007). Afinando las emociones Ed. Dunken.
- Drake, Jonathan. Postura sana. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1992.
- Dalía Cirujeda, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Ediciones mundimúsica. Madrid.
- García, R. (2017). Entrenamiento mental para músicos. Ma non troppo
- Klöppel (2005). Ejercitación mental para músicos. Idea Books
- Labrador, F. J. El estrés: Nuevas técnicas para su control. Madrid: Temas de hoy, 1992.
- Labrador, F. J et al. Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta. Pirámide, Madrid, 1993.
- Lapassade G. La Bioenergética. Ed Granica. Barcelona, 1978.
- Lowen A. Bioenergética. Ed. Diana. México, 1991.
- Richard Brennan. El Manual de la Técnica Alexander. Paidotribo, 1991. Richard Craze. La Técnica Alexander. Paidotribo, 1999.
- Speads, Carola, H. ABC de la respiración. Edaf. Madrid, 1980.